

ELŐFIZETÉS

HELYTLEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-szoros postásor egyenként 20 f.
minden következőnél 15 fillér

Nyitási díj 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és eszaki egyetemi
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 127.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény
Társaság.
József térfőrcsög-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 122.

Arad, 1908.

FRANKÓZ SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, október 22.

Mai számunk főbb közleményei

- Vezérlők: A fakerti búcsú.
- Delegációk ülése.
- A balkáni események
- Károlyi Sándor gróf szobrának teleplezése.
- Nincs új paktum.
- A miniszteri főtitkársági lényel.
- A fakerti vérengzés.
- Politikai események.
- Nagy bélyeglopás.
- Jogtalanul felvett prevízió.
- Aradi szőlőgazdák a miniszterelnöknél.
- A város és a vízművek nagy póré.
- Latkóczy Dózsa.
- Aerenthal báró a függetlenségi pártkörben.
- Török: A holnap. Írta: Pártos Szilárd.

A fakerti búcsú.

Arad, október 21.

Ha Fakerten két kocma van, — egy-néhány csendőrgolyóval több marad a hüvelyben és néhány testtel több marad épen. De hát Fakerten csak egy csárda van s abban a csárdában egyszerre csak egy legény lehet: vagy a magyar, vagy a német. Most a német akart lenni — s ebből származott a verekedés, amelyet puskaropogás tett tegnap a vármegye eseményévé. A közigazgatóságok azt hiszik, hogy böles dolgot művelnek, amikor az italmérések számát a lehető módon korlátozzák. Pedig ebből származnak a bajok. A kevés kocma nem csökkenti az alkoholizmust; ha kevesebb van, akkor kevesebb helyen költik el azt az italt, a mit másutt több kocsmában innának meg. Ha már nem küszöbölik ki egészen a kocsmát, akkor talán jobb, ha több van.

Igy azután kitáncolhatja a kedvét a falu minden frakciója, anélkül, hogy összeüt-közésekre, natársértésekre kerülne a dolog.

Ilyen apró ügy a háta a fakerti eset-nek. Nemzetiségi szempontokat erőszakkal se lehet belékeverni. A fakerti sváb nem pángermán; Obrendinak, Korodi Lutznak neve és hira teljesen idegen előtte, s akik a szerencsétlen magyar legényt gyomron dőfték, nem a magyar állameszmét akar-ták benne megsebezni. Tették először és mindenképp azért, mert részek voltak. Ez a motívum különben néha a for-radalmak történetébe is belejátszik. Tették azonfelül az apró ellentétekért, amelyek a faluk egynyelvű népe között is kitérnek s amelyek ütközésére par excellence alkalom a búcsú és hivatott hely a kocma. Nem Fakerten, hanem egyebütt volt: valaha búcsú bicskázás, fejhörpasztás és gyom-ron táncolás nélkül?

Az, amiről a fakerti vérontás alkalmá-ból komolyan beszélni lehet: az a kevés tekintély, amelyben a csendőrök látása, fegyvereinek fénye még néhol szűkölkö-dik. A csendőröket néha joggal, néha jog-talanul vádolják fölösleges erőszakosko-dással; de amikor a búcsúnak öt csendőr a sebesültje, közöttük egynek össze-vissza van vuzva a koponyája, — ott nem a csendőrök lehettek a legbrutálisabbak. A nevezetes az, hogy az egyszerű búcsú-csetepatéban a csendőrök erélyes föllépése nem tudott elegendő hatást elérni és hogy a golyót használni kellett. A respektusnak ez a hiánya már egyszer megnyilatkozott és hasonló hatást ért el. Az újszentanna-i nevezetes zendülésnél az asszonyok lecsa-

variák a csendőrök puskájáról a szuronyt. „Nem keli félni, a csendőrök ugyse lő-nek, legfőlebb a levegőbe.” S szomoruan bizonyosodott be, hogy bizony lőttek, s nem a levegőbe. Ugyanez a tévedés lehe-tett a fakerti dologban.

Ilyenkor látjuk, hogy milyen messze vagyunk még az angol néptől, ahol a rendőrnek fegyvere sincsen, s csak kicsi botját kell magasra emelnie, hogy a leg-dühösebb sokaság is tisztelettel oszolja el előtte szét. Ezt a tekintélyt nem a fegy-ver szerezte meg, a minthogy a fakerti esettel se nőtt meg a csendőröké. A csendőrök, a mellett, hogy maguk is meg-szenvedték a búcsút, gyűlöletesebbé lesz-nek, de azért, ha újabb alkalom lenne rá, talán a tegnapihoz hasonló dacossággal állanának elébe a legények.

Ezt a tekintélyt kell megszerezni, nem-csak a csendőrök, de mindazok számára, akik a falvakban a közrendet föntartják. A falusi rendőr, — aradmegyei zsargonban: a plajás, — humoros figura, aki előtt ép oly szégyen megretrálni, mint a finánc-nak szalutálni. S az ilyen plajásokkal ta-lálják a csendőröket is azonosítani, akik a bortól homályosodott szemmel már nem tudnak disztingválni. S ezért mindenké- előtt a községi rendőrséget kell Aradmeg-yeben újjászervezni, erőssé tenni, hogy az maga is tudjon vigyázni a falu béké-jére és a maga föllépésével öregbítse a tekintélyt, amely a csendőröket illeti, s a mely nélkül csak vérrel lehet rendet teremteni.

A HOLNAP.

Írta: Pártos Szilárd.

Hét legényről szól itt most az ének. Job-ban mondva: hat legényről és egy leányról. De bátorság, vakmerőség és utóérés dolgában valamennyien: egyek. Hét poéta vállalkozott arra, hogy felírassa buta álmából azt a verseket-gyűjteményt, kultúrát gáncsoló, terméketlen iro-dalmi földű, barbár skythia népet. Hét ember összeállt, egyebök sincs, egy dicső acél tollnál és nótás, daloló szívnél. Hat ember szorosán összefogódzkodott és elhatározta, hogy mit még költő nem tett eddig Magyarországon, merés-sen az arcába vágja ennek a nemzetnek, hogy e'átkozott hely ez a hon, daltalan fáj ez a föld s hogy „mit ér az ember, ha magyar?” H s itt a „cudar álmokban elkopik a büszke oroszán köröm.” Igy dalol egy ember a hét köztül. Igy vágja be néhány mihaszna vers sor-zal — miként a többi hat — a magyar költő-szet pangásának és maradványának varkapuját. Döng az öklük a kemény kapu s forradalmi viszhang sug vissza reá. A Holnap hét poétája valóban forroagást idézett elő ezen a daltalan, kopár tájon, a magyar irodalom berkeiben.

Nemrégiben Nagyváradon Vajda János költő eszméinek ápolására a nagy poéta em-lékezetére „Holnap” címen irodalmi társaság alakult a magyar irodalom legifjabb, de legte-

hetségesebb, legizmosabb erőiből. A „Holnap” társaságnak hét kiválasztott embere. A Hol nap” címen most vers-kötetet adott ki, mely látszólag az irodalmi férfiakat, s oly kritiká-kat provokált, oly lelkesedést és irodalmi for-radalmat csinált az ilyen nagyobb fellángolá-soktól már teljesen elszokott tollkezelők kö-zött, hogy bámulattal kérdezzük: hát léte-zik egyáltalában magyar költeményes könyv, mely még életre mutató pirt tud önteni az irodalom beteges, sápadt arcára? Mely babért arathat magyar földön, hol vállvonogatva mondják: Ki olvas manapság verseket?!

Hihetetlen dolog, de valóban megtör-ént. A Holnap az öt hét emberével, Ady Endrével az élén, nagy dolgot produkált. Daltalan tájon dalokat bocsátott világgá és harsány kritikákat, irodalmi vitákat erőszakolt ki a tollakból. S a harc, a vita, a forrongás s a forradalom min-dig az élet pezsgésére mutat. Hogy az irodalmi élet is pezsgésbe jöjjön, sokszor van nagy szükségünk rendbontó és újító forradalmakra.

Előre bocsátjuk: a „Holnap”-nak ebben látjuk és találjuk mi legnagyobb érdemét. Sok ellentétes nézet és kritika hangzott el eddig e könyvről, sokan a magyar irodalom mezuho-dását, mások közönséges nagykérdéskedést, érvé-nyesülési vágyást láttak benne. Pedig csak némi higgadság kell a Holnap valódi irodalmi becsé-nek és értékének megállapításához. Hét emberből

áll a vakmerő csapat. A kapitányunk Ady Endre s a többi vakon rohan utána. Mindnek van egyénisége, mindegyik külön-külön eredeti munkát alkot, mindegyik művész a maga ne-mében és mégis mindegyik — Ady Tóma, ver-selés, kidolgozás teljesen eredeti mindnel. És mégis a téma, verselés, kidolgozás — az Adyé. Nagy költőnek kell lennie, aki úgy követnek hívei, mint Adyt a költők. Nem közönséges poéta az, kinek egész irodalma, egész életkölés van. Ady Endre fölött már sokféle kritika-szav-tarok sugtak el. Gyalázkák és sárba rántók, miktől megrémülhetett és dics hymnusokat szöngők, miktől megrészegezhettek. Nem döntjük itt el, melyik volt a helyőnvaló. Valószínűleg egyik sem. De bizonyos, ha „A Holnap” ban kiadott verseit olvassuk, azt mondjuk Adyról: nagyszerű ember, merész költő! Uj költő! S ebben össze is foglaltuk az Ady poétáját. Előtte nincs dolog, mit meg nem lehetne énekelni, nincs szó, mire ne találta rimet s nincs mon-da, mit ne tudna ritmusta szedni.

Hihetetlen bátor és vakmerő! A végsőkig reformátor. S a szó teljes értelmében: forra-dalmár. Miből homályos, sok helyütt a vers magva kibámazhatatlan, de erős, valami győ-nyörű erősség, meggyőzőesség és eredeti őszia-teség egy verséből se hiányzik. S az csakugyan nem túlzás: hogy nem volt még magyar költő, ki ritmikus basszúban úgy oda kente volna e

Delegációk ülése.

Tengerészeti költségvetés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 21.

Ma is tanácskozott a magyar delegáció is, az osztrák is. A magyar országos bizottság nyilvános teljes ülésének napi-rendje a haditengerészet költségvetés tárgyalásával kezdődött, az osztrák hadügyi bizottság a hadügyi költségvetést tárgyalta.

A magyar delegáció.

A magyar delegáció nyilvános, teljes ülése Zichy Tivadar gróf elnöklésével délelőtti tíz óra-koz kezdődött. A haditengerészet költségvetés tárgyalásába kezdtek és Majláth Géza gróf előadó volt az első felszólaló.

Elmondta, hogy a haditengerészet jövő évi budgetje 63 millió korona s így hetedfél millióval nagyobb. A költségvetésből a két állam pénzügyminiszterrel telmes összeget töröltek. A törzskarnál 51 egyénnel emelték a létszámot, a legénység létszámát 850 egyénnel irányozták magasabbra elő. A létszámemelést a nagyobb hajók, torpedónaszádok és újabban a tenger alatt járó naszádok építése tevé szükségessé. Az előadó a költségvetés elfogadását kérte.

Szabó István: Ugy látja, hogy a haditengerészetnél a közönség leginkább a költségek viselésében jut kifejezésre. Elmondja, hogy néhány héttel ezelőtt a *Berl. Tagbl.*-ban *Gütke* német szerkesztőt írt, amelyben a magyarokat a hadsereggel szemben szűkkeblűséggel vádolja. Erre csak azt válaszolja, hogy tíz éven belül csak a flotta költségét a duplájára emelték. De azért a német szerkesztő csak osztrák flottát ismer. Itt az ideje, hogy haditengerészeink és hadseregeink magyar jellege jobban kidomborodjon. Kérdi, hogy új hajók építése helyett más államok mintájára miért nem alakítjuk mi is át csatahajóinkat? A régebbi hajókat legalább kaszárnyahajóknak kivétel nélkül át lehetne alakítani. Kérdi, mi történt a kislejtéssel kazamatahajók tűzvédelmi felszerelésével s más ingóságokkal? A költségvetést elfogadja.

Vinkovics Borsó horvátul beszélt.

Okolicsányi László reklamálja a magyar ipar rézeszedését a hajózási szállításonál.

Ugron Gábor kifejti a magyar nemzet feljogát a tengeren. *Bezetlen beszélt a horvátokról*, hogy a tengerészet horvát legyen s ép oly ok-talan kívánság, hogy a hadihajókat horvátul nevezzék el.

Luchich sorhajóhadnagy felvilágosításai után a delegáció általánosságban megszavazta a tengerészet költségvetését és fentartja a tavalyi határozatot a zászló és cimarkérdés rendezése ügyében.

A költségvetést azután részleteiben is megszavazták. Néhány rövid felszólalás után elfogadták továbbá a zárszámadást jelentést és a közös pénzügyminiszterium költségvetését.

Az osztrák delegáció.

Az osztrák delegáció hadügyi bizottsága Merveldt gróf elnöklésével folytatta a hadügyi költségvetés tárgyalását.

Stürgich gróf arról beszélt, hogy az osztrák delegációnak a tisztek és a legénység fizetés-emelésére vonatkozó határozatát a hadvezető ség nem hajította végre.

Elnök megjegyzéssel után Kutseher delegátus hosszabban beszélt a katonaságnak utcai összejelölésénél való szerepléséről. Konstatálja, hogy a katonaság szolgálatát rendszeresen későn veszik igénybe. Senki sem akarja a katonaság közbelépését akkor, mikor néhány munkás bérharcot visz vagy néhány fiatalember nemzeti tüntetést rendez. Ott azonban, hol a személyes szabadság, a polgárok élete és vagyona nincs biztonságban s a rendőrség gyengének bizonyul, okvetlenül szükséges, hogy a katonaság sürgősen lépjen közbe. Sajnálja, hogy a legénységi zsoldemelés nem történt meg.

TANÜGY.

(—) Kisdudnevelők gyűlése. Tegnap tartotta az Aradmegyei Kisdudnevelők Köre IX. ik rendezési gyűlését a kasza utcai városi óvodában. A tagok és érdeklődők számosan jelentek meg. T. Korals Lina üdvözlő szavai után az egyesület táviratban üdvözölte Apponyi Albert gróf közoktatásügyi minisztert. Rakócsy Klára ség gal óvónő a „Gyermeknevelésről” olvasott fel.

barbár náció arcához a műveltség és bárdolatlanság sarát, mint Ady Endre. Minden sorban, szavában: eredeti. Előjeltől semmit se kölcsönözött ki, de utódjai annál jobban meg tépdeszik költszetének tollait. *Juhász Gyula és Dutka Ákos* kivüle a két ismeretes, isig végig poéta, kiknek művészi munkáit a közönség már jól ismeri és igaz élvezettel olvassa. *Juhász Gyula* a szépnek nagy mestere. Mindenik verse olyan, mint egy nagy mű, gondos, művészi érzéssel kifaragott szobor munka — eleven. Gondosan kifaragott, sokszor kiszínezett — de meleg. Mindenkor gyönyörködött. *Dutka Ákos*nak is sok gyönyörű verse van. Modern poéta s legtöbbször a salivhoz szól. Sorai simu lékonyan peregnék egymásután, mint a gyöngy szemek s úgy gördülnek, mint a vastag gumul talpu kocsi a síma aszfalton. *Dutka Ákos* a mai fiatal poéta nemszedéknék legszebb jövővel kecsegtető tagja. A kötet többi négy poétájáról, *Babits Mihályról*, *Baldes Béláról*, *Emőd Tamásról* és *Miklós Juhásról* már kevesebb a mondani való. Aranytalannul kevés is a költeményük a kötetben. *Miklós Juhásról* hallottunk eddig a legtöbbet, a négy közül. Szívesen, érdekesen és merészen ír. Adynak hűséges tanítványa. *Baldes Béla*nak mindössze három verse van a kötetben, de ez eredeti tehetségre, poétai vénára és művészi kőszerevél. *Emőd Tamás* elbeszélő költemény mutatkozik. Szimpatikus egyéniség, eredeti szép témái vannak, mit biztos kézzel, nagy technikai készséggel dolgoz ki. *Babits*

Mihály véleményünk szerint túl modern, sok helyütt nehezen érthető.

... Hét nagyváradi poétáról szól itt most az ének, kik összeálltak, csatát vívtak és győztek. Meghódították az ellenséget. Bevették a magyar irodalmi tunyasságnak és közömbös-ségnek bevehetetlennek lázó váráit.

Nagyváradon álltak össze, *Nagyváradé* a dicsőség...! Es álljunk itt meg egy percre. Bárhogy is pang most a magyar irodalom, akárhogy is kevesedik az irodalom kedvelők, a szép próza olvasók száma, be kell számolnunk megis sokszor olyan irodalmi eseményekről, melyekhez hasonlított az irodalom-történet „irodalmi felbuzdulás”-nak nevez. Es ez csak a vidéki irodalmi központoknak köszönhető. Igen! Vannak a vidéken nagyobb városok, erős irodalmi centrumok, melyek arról tanus-kodnak időnként, hogy tántoríthatatlan hívei a mindenható szépnek. Kijűzött céljukat töreked-nek elérni s mindenképen igyekeznek előre-tolni a magyar irodalomnak kátyuba került ro-zoga szekérét. *Nagyvárad, Debrecen* híres C-o konay-körével, a B-kreita közzel, *Kassa* Kazinczy körével, *Pozsony*, a júniusi virágkane-pélyt rendező Toldy-körével, Nyíregyháza szé-pen fejlődő *Bessenyei* körével, de hogy többet ne mondjunk: *Temesvár*, derék Arany János körével oly élénk, ambiciós, dicséretreméltó irodalmi munkásságot fejtenek ki, hogy ezek a helyek méltán nevezhetők a magyar iroda-lom védbástyáinak. Nem említve *Szegedet*, hol

Krausz Tilda glózeváci óvónő pedig a *rajeokta-tásnak az óvodában* újzerű módját ismertette. Ezek után az egyesületet érintő romoly ügye-ket tárgyalták le. Elhatározták, hogy a tél fo-lyamán a fővárosban már szokasos mesedél-utánokat rendez az egyesület a család és az óvoda szorosabb összekapcsolása céljából. Kur-tica község megárvására a jövő évi gyűlést Kur-ticscon tartja az egyesület.

(—) Az iskolaszéki ülés. Aradváros községi iskolaszéke október hó 24-én, szombaton délután 5 órakor a városház emeleti kistermében rend-kívüli ülést tart.

A balkáni események.

Angol-szerb barátság.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 21.

Tegnap lett bizonyossá, hogy Ausztria és Magyarország nem várja be, míg az európai konferencia dolga dűlőre jut, ha-nem elintézi a maga ügyét. Törökországgal önállóan. Eredetileg ez volt a terv. Az a jegyzék, melyben Bosznia annexióját és a novibazári szandzsák kiűrtését tudattuk a portával, arra volt szánva, hogy első sza-kasza legyen a török birodalommal kez-dendő tárgyalásnak. Külső befolyások azon-ban arra indították a török portát, hogy e természetes megoldási mód helyett az európai hatalmak itéletéhez forduljon. A londoni program közzététele azonban meg-mutatta a portának, hogy érdekeinek sok-kal jobban szolgál azzal, ha ügyét maga igazítja el. A londoni és párisi jelentések hatása alatt a porta visszatért az erede-tileg nem szívesen fogadott tervhez és haj-landó arra, hogy velünk való viszonyát közvetlen és önálló tárgyalás útján ren-dezze.

Anglia ezért másutt keres kárpótlást. A mi nem sikerült a portánál, az még mindig keresztülvihető Belgrádban. Az angol sajtó már szítja a tüzet s az eddig észre sem vett szerb-magyar konfliktust a jogos nemzeti aspirációk szemüvegén mu-tatja be és kilátásba helyezi Anglia tá-mogatását is. Szerencsére a pattogó sza-

az irodalmi élet régől fogva olyan bámulatos és örvendetes lendületet vett, hogy egymaga elárasztotta az országot a legjelesebb írőkkel és poétákkal. Mindenütt egyesűnek, dolgoznak, lá-szonganak és forradalmat csinálnak maga-sabb irodalmi célok érdekében, mint legutóbb láttuk Nagyváradon a Holnap is. Mindenütt — csak Aradon nem. Arad kiellen, virágtalan pusztaság a magyar irodalomban. Aradon nem egyesülhetett volna a Holnap, mert Aradnak nincs irodalmi Holnapja, Aradnak csak Máj van. Máj, mely szörnyűségesen sivár és fő-lőtte elszomorító. Ha valami országra szóló botrány vagy nagy szenzáció kerül forgalomba, Arad minden bizonyval kipipiskadhatik a vá-rosok tömegéből, de valami nagykerű irodalmi akcióval még nem dicsekedhetett. Itt nincs irodalmi élet, se irodalmi lán, se irodalmi egye-sülés, se irodalmi alkotás, — egyszerűval semmi.

Itt nem adnak ki könyveket, itt nem se-gélyesnek írót, nem tűnek ki pályadíjakat, a vidéken, a megyének nagyobb községeiben nem rendeznek irodalmi estélyeket, melyekre már a *magyarországi szempontjából* is nagy sajk-ság volna. Alakulóban van már hosszabb idő óta valami C-iki Gergely társaság, sok remény-nyel bíztatott egy időben, de több, mint bizo-nyos, hogy nem lesz belőle semmi Aradon már megszokták az emberek, hogy minden olyan rémséges husavonával ütessék nyelbe, mint az autobusz, a vashíd, az Indóház és ezer más.

vak még nem jelentik az ágyak bőbőlését.

A mai eseményekről távirataink a következők:

Az angol sajtó ellenünk.

Londonból táviratozzák: Az egész angol sajtó egyszerre elhallgatott a nemzetközi konferencia sürgetésével, annál nagyobb feltűnést kelt tehát a Daily Telegraph egy mai cikke, amely felszólítja Szerbiát, hogy a legnagyobb energiával igyekezzék nemzeti ügyét szolgálni nemcsak Montenegróval, hanem Törökországgal is szövetezzék Magyarország-Ausztria ellen, hogy alkalmas pillanatban a nagyszerb ideát megvalósíthassa. Szerbia számíthat ebben Anglia szimpátiájára és támogatására, feltéve, hogy nem fogja határait az ottomán birodalom rovására kibővíteni. Bosznia-Hercegovina a Duna-Dráva közötti szerbek jogos aspirációjának tárgya.

Gray a balkánkérdésről.

Másik londoni távirat jelenti: Gray külügyi államtitkár az angol sajtóban arra az interpellációra, vajjon, ha a török és az orosz kormány megegyezik az orosz hajónak a Dardanellákön való szabad átvonulása dolgában, az angol kormány csak akkor adná beleegyezését, ha az angol hajónak ugyanazon jog adatnék meg, azt válaszolta, hogy a Dardanellák kérdése nem tartozik ezen programponthoz, amelyek a konferencia szempontjából számba jöhetnek. Véleménye szerint növelné a helyes nehézségeit, ha ragaszkodnának oly kérdések tárgyalásához, amelyekkel a jelen pillanatban nem kell foglalkozni. Az interpelláló azonban bizhatik abban, hogy az angol kormány a kérdés mindennemű tárgyalásánál tekintettel lesz arra, hogy az angol érdekek hátrányt ne szenvedjenek. Arra a másik kérdésre, vajjon az angol kormány azt hiszi-e, hogy ez ügy Oroszország és Törökország között rendezendő, azt válaszolta Gray államtitkárnak, hogy a kérdés megbeszélését a jelen pillanatban nem tartja kívánatosnak. (Helyesítés.) A macédoniai csendőrséghez kiküldött tisztek dolgában kijelenti a miniszter, hogy a porta a hatalmaknak nem adott még választ a tisztek visszahívása tárgyában hozott intézett kérdésre. A kormány mindenestre nem szándékosk visszahívni azokat a tiszteket, akiket Törökország szolgálatában kíván tartani.

Londonból táviratozzák: A Daily Mail jelenti Konstantinápolyból: Ot britt hadihajó a Márványtengernek kisázsiai partjára érkezett és ott Odesszával szemben horogonyoz.

Németország álláspontja.

Kölnből jelentik: A Kölnische Zeitung londoni távirata rosszakaratu rágalmozásnak minősíti a Matin londoni jelentését, amely szerint Marschall báró német nagykövet akként nyilatkozott volna, hogy Törökország szempontjából a legjobb megoldás volna háborút üzeni Bulgáriának. Ez nyílt ellentétben áll a német kormány szándékaival és Marschall báró nézetével. Németország két célt követ: Ausztria-Magyarország esetleges nehézségeit megkönnyíteni és Törökországot mint életképes, erős államot, valamint a békét fenntartani. A Matin híre gyanúsítja Németországot oly pillanatban, amidőn a bolgár szövetségi komité és a török komité Szófiá-

ban megértették egymást. Ez annál inkább visszautasítandó, miután Németország az érdekelt államok közvetlen egyesítésének eszméjét pártolta.

Károlyi Sándor gróf szobrának leleplezése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 21.

A szövetségi eszme magyar zászlóvivőjének, Károlyi Sándor grófnak szobrát nagyszabású ünnepek közepette leleplezte le a magyar gazdátársadalom Budapesten. A szoborra a magyar kormány is helyezte koszorút. Az ünnepen elhangzott beszédek Károlynak a kisember érdekében kifejtett munkásságát méltatták.

A szép ünnepről a következőket jelenti fővárosi tudósítónk:

A szobor leleplezése délelőtti tíz órakor volt a mezőgazdasági múzeum udvarán, ahova igen nagyszámú ünneplő közönség gyűlt össze. Jelen voltak a Károlyi család összes tagjai, az országgyűlés mindkét házában, a nemzeti és országos kaszinóknak és az ország összes gazdasági egyesületeinek küldöttel. A kormányt Wekerle Sándor miniszterelnök, Darányi Ignác, Apponyi Albert gróf és Zichy Aladár miniszterek képviselték.

Az ünnepély a Himnusz előklésével kezdődött. Azután Dassewffy Aurél gróf mondott ünnepi beszédet. Ismertette a szobor keletkezésének történelmét és Károlyi Sándor grófnak a magyar gazdátársadalom körül szerzett érdemeit. Nagyszerű beszédét így fejezte be:

— Nemcsak szívünkben kell emlékeztetnünk, de továbbra is követni kell azt az irányt, amelyet kijelölt. Végezetül a körünkben megjelent földmivvelésügyi miniszter urhoz valna néhány szavam. Ő volt Károlyi Sándor grófnak éveken át igazi munkatársa és szatruisztikus irányzat végrahajtója, megtestesítője, mezőgazdasági érdekeink védője. E helyen, a gazdasági múzeum területén, amely szintén az ő páratlan alkotása, Károlyi Sándor szobra és emléke nem lehetne méltóbb kezekre bízva, mint midőn azt a földmivvelésügyi miniszter ur ő excellenciájának gondozásába ajánljuk.

Dassewffy beszéde után Darányi Ignác földmivvelésügyi miniszter megadta a jelt, mire a szoborról lehullt a lepel. Néhány pillanatig némán szemlélte a közönség a kitűnően sikerült műalkotást, majd Darányi tartott rövid beszédet, amelyben a többek között ezeket mondotta:

— Károlyi Sándor grófnak erős jogcíme van ahhoz, hogy szobra itt legyen elhelyezve, mert ami haladásunk és fejlődésünk gazdasági téren mutatkozik, abból a maga osztályrészét Isten és ember előtt becsületesen kivette. Emléke fényes sugárt vet a magyar földre, a magyar gazdára, a magyar hazára időtlen időklg.

A képviselőház koszoruját Bernáth István országgyűlési képviselő tette le a következő szavakkal:

— Azért a munkáért, amelyet az ellelejtett milliók és a társadalmi béke érdekében évtizedeken át kifejtett, hálával és elismeréssel teszi le az egykori munkatársa a magyar képviselőház koszoruját.

A kormány és a földmivvelésügyi minisztérium koszoruját Darányi helyezte el a szoborra a szavak kíséretében:

— Eszennel leteszem a királyi kormány és a földmivvelésügyi minisztérium koszoruját.

Menj járadi veterán, egy nemzet láttá haldolod, Készen a fegyverrel, harcban elesni dicsh.

Mintegy hetven koszorút raktak le a szobor talapzatára. A németországi *Bund der Landwirthe*, a nemzetközi szövetségi szövetség és a ságrábi szerb szövetségi szövetség küldöttel is jelen voltak és szintén megkoszorúzták a szobrot.

Déli egy órakor a Gambelinusban díszlakoma volt, melyen vagy ezren vettek részt és amelyen Darányi miniszter avatta fel hosszabb beszéd kíséretében a Károlyi-serleget. Azután a társaság kívánságának engedve Apponyi Albert gróf kultuszminiszter állott fel szólásra.

Ő, ugymond, szorosabb értelemben véve nem mint gazda van jelen, de Károlyi Sándor gróf emléke egy nagy közösségbe gyűjt a magyar társadalom különböző elemeit. Dassewffyre, mint Károlyi eszméinek első letéteményesére üríti poharát.

A miniszter beszéde után a jelenvolt előkelőségek eltávoztak és az ünnepély véget ért.

Nincs új paktum.

Megcáfolt szenzáció.

Andrássy a királynál.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 21.

Egyik fővárosi lap, amely feltétlenül megbízható értesülésére hivatkozott, valóban szenzációs és váratlan politikai eseményt jelentett be. Új paktumról beszélt a Pesti Napló, melyet a király és a többségi pártok most kötöttek meg és amelynek alapján meg lesz a létszámemelés, a király pedig hozzájárul Andrássy választójogi reformtervezetéhez.

Ma estig az egész szenzációból nem maradt több, minthogy Andrássy a királynál volt különkihallgatáson s tényleg megkapta az előzetes szankciót törvénytervezetéhez. A paktumhírt, a létszámemelést a kombinációk nagy temetőjében hantolták el.

Mi van az új paktumban?

Ast írta ma reggeli számában a P. N. hogy egyrészt a király, másrészt pedig a függetlenségi párt és az alkotmánypárt között új paktum jött létre.

A paktum tartalma ez:

a koalíció két legnagyobb pártja garantálja az új véderőtörvény keretében felmerülő ujoncsulkségeket és ezzel kapcsolatos költségeket; a király pedig eltekint az általános, egyenlő és titkos választói jog törvénybeiktatásától, hanem csak „korszerű választói reformot” kíván s a katonai követelések teljesítése kérdésében is hajlandó nagyobb engedékenységre.

A paktum előkészítése hónapok óta folyt, de a kérdés a király budapesti tartózkodása alatt érett meg odáig, hogy a kormány a pártok néhány vezetőmberét is beavatta a titokba. Ma már titkolódszás nem is szükséges s az osztrák delegációban Schönborn herceg, Gürther és Ciam Martin'c a magyar delegációban Okolicsányi László beszéde bizonyítja annak, hogy kezdik a hangulatot csinálni. Schönnaich tegnapi exozéja, melyet az osztrák delegációban mondott el, a paktumon alapuló akció első lépése.

A megindult akció terve odáig létezik, hogy a véderőtörvény revíziója folytán beálló költségdöbblettel és ujoncsulkszámemeléssel a delegációnak husvét előtt összehívandó ülészaka fog foglalkozni. Addig a kormány biztosra veszi, hogy a két parlament letárgyalta a javaslatokat.

Arra a kérdésre, mi történik, ha ezeknek a hadügyi követeléseknek parlamenti teljesítése meghaladja, ezt a választ kaptuk:

— Ez ki van zárva. Az újabb paktum éppen olyan szigorú szerződési formában kötött meg, mint az 1906-iki. A szerződés teljesítése erkölcsi köteletség. Vismajor esetén a kormánynak be kell teljesíteni és megszavastatni az általános, egyenlő, titkos választói jogról szóló törvényjavaslatot.

Eddig az információ. Ehhez még azt tesszük hozzá, hogy a paktumhoz a néppárt hozzájárulásának megszerzését nem is kísérelték meg. S konstatálni kívánjuk, hogy míg egyrészt ezzel kétségen kívül áll, hogy az Andrássy-féle választójogi javaslat megkapja a király előzetes szentesítését, addig a király is, a kormány is megegyeznek abban a felfogásban, hogy Andrássy javaslata nem egyértelmű az 1906-iki paktumban kontempálit egyenlő, általános és titkos választói joggal.

Nincs paktum, nem lesz létszámemelés.

Fővárosi tudósítónk jelenti: Irányadó kormánykörökből a Budapesti Tudósító felhatalmazták annak a kijelentésére, hogy ez az egész jelentés elejétől végig nem felel meg a tényeknek, hanem önkényes koholmány. Sem Wekerle Sándor dr. miniszterelnök tegnapi legfelsőbb kihallgatása, sem a megelőző miniszteri értekezletek nem vonatkoztak ilyenmű kérdésekre, mint ahogy új paktum terve és az ujonclétszám felemelése a kormány tagjai között egyáltalában nem is került szóba. A következő évre a honvédelemügyi miniszter a rendes ujonclétszámot fogja a törvényhozástól kérni. Az sem felel meg a valóságnak, hogy az új delegációs ülészek egybehívását már a husvéti időre tervezik. Mindezek szerint az egész közleményt a hozzáfűzött kommentárokkal együtt a tényeknek egyáltalán meg nem felelő téves kombinációkat kell kijelentnünk.

Előzetes szankció.

Andrássy Gyula gróf belügyminisztert a király ma délelőtt külön kihallgatáson fogadta, amely másfél óra hosszat tartott. Ezen az audiencián Andrássy megkapta az előzetes szankciót a választójog tervezetéhez.

SPORT.

+ A „Szegedi Athletikai Club” Aradon Rendkívül érdekes football mérkőzésben vesz részt városunk közönségének e hé 25-én, azaz vasárnap délután. A kerületi football bajnoki mérkőzések sorozata Aradra hozza a Szegedi Athletikai Clubot e napra, hogy az Aradi Athl. Clubbal mérje össze erejét. A szegedi csapat elismert falk, temperamentumos játékaról s bár az évben már volt alkalma városunk közönségének a szegedi csoportot Aradon láthatni, amikor is 2:0-ra verte az Aradi Athl. Clubot, eredményt nem jósolhatunk, mert a két csapat nagy haladása erősen bizonytalanná teszi a vasárnapi mérkőzés eredményét. Bacskai Szegedet a kerületi bajnokságban 3:2 arányban verte, míg a két tartalékkal játszó Aradot 3:1 győzelmet aratott. A szegedi és aradi csapat, ha ebből következtetni lehet, egyaránt érezte a bacskai csapat durva erő játékát s egyképpen gáncolva volt tudását érvényre juttatni, mert hisz Arad barátságos mérkőzésen Szabadkát 1:0 arányban verte is. A szegedi csapatnak az aradival való találkozása elé nagy kíváncsisággal néz közönségünk. A mérkőzés vasárnap délután 3 órakor lesz az AAC. Török Gábor-mező sporttelepén.

Politikai csemege.

— Fővárosi levél. —

(*Apponyi és a Marseillaise.*) Egész sereg újságíró kísérte el Jászberénybe Apponyi Albert grófit, mégis sok kedves, érdekes mozzanata maradt titokban a politika e jelentős eseményének. Beszámoló után a fehér asztal mellett vagy nyolcszáz vastagnyakú jászknusági magyar között meg huzódott egy szegény francia újságíró, Mr. *Rotel*, a világhírű *Times* munkatársa. Magyar földön is hallani akarta Apponyit, akivel nemzetközi utjain többször találkozott. A jászberényi gimnázium igazgatója poharat fogott és jó magyaros felkészítést mondott a csöndben borozgató párisi vendégre, akinek kitűnően ismert a homoki karcos. Mikor a beszédet befejezte, tuszt adott a cigány és egy magyar újságíró intésére felhangzott a *Marseillaise*. A forradalmi nótá valóságos revolúciót csinált a teremben. Az újságírók fölugráltak és a gyújtó dallamok hirtelen talpra állítottak mindenkit. Apponyi is fölállt, közvetlen környezete valósággal dermedten a meglepődéstől szemlélte a kissé kínos jelenetet. Azt hitték, szocialista tüntetésről van szó és zsebkendőt lengetve, a cigány felé kétségbeesetten kiáltottak:

— Acsi! Acsi! Magyar nótát huzzatok!

— A cigány engedelmessé, a forró francia dallamból ácsapott a „Csicsóné galambom” tréfás melódiájába. Az újságírók Apponyihoz siettek és megmagyarázták, hogy a *Marseillaise* a francia kollegának szól.

— Akkor hát tegyük jóvá a dolgot — szölt Apponyi — halljuk az igazi *Marseillais*et.

A cigány újra rázendített, most már az igazira. Mindenki fölállt és ünnepies hangulatban lelkesedett a francia nemzet vért perzselő himnuszáért. Ezzel el volt intézve a hirtelen támadt bänkettipolitikai bonyodalom

(*Apponyi és a Kossuth nóta.*) A nótának azonban itt még nincs vége. Fölállt egy másik magyar és Kossuth Ferencre emlékezett. Beszédje közben elkészültek az újabb trüffel s a cigány tudta, hogy mihelyt vége szakad a toasztnak, következik a Kossuth nóta. Így is volt. Halkan, imádságos szarnyalással indult el a nóta és a második ütemnél már talpon volt mindenki. Apponyi és a körülötte ülő főispánok, képviselők is fölálltak és most már nem hagyták magára a cigányt. Mindenki enekelt, együtt fujta a kispolgár és az excellenciás az annyi fájdalomra és melancholikus elborulásra emlékeztető melódiát. Amikor vége volt a gyönyörű tündetésnek, egy érezték a lakomázók hogy mégse lehet olyan rebellis nő a Kossuth nóta, ha a király minisztere, egy valóságos belső titkos tanácsos is elénekelheti. Még pedig gixer nélkül.

(*Forgách gróf jegygyűjtője.*) Addig, amíg *Forgách* János gróf belgrádi nagykövetségünk egykedvűen másztatnak Magyarországon, az ördög se vessz komolyan az egész háborúsít. *Forgách* pedig itt van, vidám és fiatal és nincs a homlokán egy barázd, amelyben háborus rémek fildögélnék. Ez persze nem jelent annyit, hogy az első nászhetek mézét aggodalom nélkül szürcsölgeti a tulságosan fiatal diplomata. Tegnap megjelent a delegációban és az újságírók karzatán ütött tanyát. Kenderszöke, evikeres fiatalember a gróf és ha nem tudnánk róla, leklátana az arcáról, hogy a mézesheletit tapossa. Aktákát olvastott, talán egy háboru, véres háboru aktáit és nem feledkezett meg a jegygyűjtőjéről. Belenézett az aktába, a második pillantása már a jegygyűjtőjének szölt, hogy vajjon ott ragyog-e még az ujján. Tele volt a karzat mánásasszonyokkal és ezek is valósággal élveztek a jegygyűjtőjén elmerengő dip-

lomatát. Az egyik kegyelmes asszony csöndben megjegyzte:

— Istenem, hogy félti. Ha tudná, hogy a férfiek, idültébb férfiek attól lesznek idegesek, ha véletlenül rajtuk van a jegygyűrű. Mert a legtöbbször bele van csusztatva a tárcába.

Forgách később észrevette, hogy az asszonyok a fiatal férjet kémlelik benne és eszébe jutott, hogy ő voltaképpen diplomata, akinek illik hivatalosnak és szigorúnak lenni, kivált ilyen háborus időben.

A miniszteri főtisztviselő lányai.

Az apa a csábitók ellen. — Becsületsértés egy kaland miatt.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától —

Arad, október 21.

Hogy milyen kétségbeeséssel romlottak a fővárosi erkölcsök, megdöbbentő példáját nyújtja az a becsületsértési pör, amelyet ma a budapesti büntető bíróság tárgyal.

Két jó barát, *Durrich* Miksa és *Klukk* Pál egy szép nyári este elhatározták, hogy apróhirdetést tesznek közlé egy lapban, amelyben szereimi partnereket keresnek. A hirdetés, amely meg is jelent, így szölt:

Csak párocnak. Két elválhatatlan jó barát, két csinos fiatal szőke leányt keres, akikkel szabad óráikat minél kellemesebben eltölteni szeretnék. Anyagi érdek kizárva. Levelek „Sárga Rózsa” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek.

Kétszer huszonnégy órára a kihirdetés megjelenése után tizenhat darab rózsaszínű szereimes levél várt a fiatalemberekre. Ezekből tizenöt csak egy hemasegett a helyesírási hibáktól, de a tizenhatodik levélben nem volt egyetlen egy ortográfiai hiba sem. A fiatalemberek felelték a levélre és megállapodtak egy rendezésben. A találkahely az Erzsébet-tér volt. Az volt a megállapodás, hogy a lányok ismereteljesül vörös szegfűt tűznek keblükre, a fiatalemberek pedig a kezükben újságot tartanak.

Nagyon természetes, az urak már legelőbb egy félórával előbb ott voltak a promenádon.

Egyszerre előtűnt termelt mosolyogva két igazán csinos és fiatal leány, a keblükön vörvörös szegfűvel.

— Ooők az elválhatatlan jó barátok? — kérdezték.

— Mi vagyunk, szölték ezek s tüstént bemutatkoztak.

Az ismeretség megtörtént s azután a szereimes párok heteken keresztül vígan éltek a világukat.

Néhány héttel ezelőtt a lányok apja, egy előkelő miniszteri főtisztviselő, megtudott mindent. Megtudta, hogy mind a két leánya évek óta apróhirdetéseinek már s ily módon szerik gavallérjaikat. Haragjában sértő levelet írt az apa a fiatalembereknek, akik fejjelentették őt becsületsértésért. Ma tárgyalta ezt a pört a büntető bíróság, de líletre nem került a sor, mert a felek békés nyilatkozattal intézték el az ügyet.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre október 22-én csütörtök este 9 órakor, a kör helyiségében választmányi ülést tart, amelyre a választmány tagjait ezton is meghívja és minél számosabb megjelenésre kéri *Tedeschi* Viktor elnök.

A fakerti vérengzés.

Beszélgetés a vizsgálat vezetőjével. — Elmenekült sebesültek.

— Az Aradi Közlöny kiküldött tudósítójától. —

Arad, október 21.

Aradtól alig néhány kilométernyire, az aradi járás egyik kis községében, *Fakert*-en véres összeütközés volt tegnap este a bucsura sereglő legények és a csendőrök között. Az *Aradi Közlöny* mai száma már megírta ennek a későn este történt csatának szomorú lefolyását és beszámolt arról a véres csendőrharcról, melyet az ittas és egymásra gyűlölködő lakosság féktelensége idézett elő. A késő éjjeli órákban nem lehetett pontosan megállapítani az összetűzés okát, lefolyását és sebesültjeit, annál kevésbbé, mert a sötét este kitört harc sebesültjei jórészt elmenekültek a szomszéd községbe, ahol most folyik azoknak felkutatása. Egy csendőrszervező, egy fakerti, két világosi ember a súlyos sebesültje a tegnapi csatának, melyben rajtuk kívül majdnem valamennyi csendőr, több fakerti, glogováci, ujanáti és szentleányfalvai lakos kisebb-nagyobb sérülést szenvedett.

A táncdal végződő bucsu így fult bele a jajgató sebesültek vérébe. Korcsmai verekedésből lett a véres összetűzés, a verekedést pedig az a régigyűlölködés idézte elő, amelynek központja a kétféle nyelvű népességtől lakott község egyetlen korcsmája volt. Egy korcsmában nem tudtak összeférni Fakert német és magyar legényei és mindannyiszor, mikor az egyik csoport lefoglalta magának a korcsma borszobát, meggyült a baja a másik csoporttal. A megismétlődő verekedések a tegnapi bucsu alkalmával vérengzésre fajultak és most már a hatóságokon a köteleesség, hogy ne elégedjék meg a büntetők megbüntetésével, hanem találjon módot a korcsma miatti további gyűlölködés és harc megakadályozására.

Az *Aradi Közlöny* kiküldött munkatársa a hivatalos személyekkel folytatott beszélgetések és a vizsgálat adatai alapján a fakerti vérengzésről és a nyomozás eredményéről ezeket jelenti:

Küzdelem a korcsmáért.

Az ezerszás lakosból álló Fakert község főutján, a csendőr-laktanya mellett van *Thau Mór* korcsmája. Egy évvel ezelőtt még két korcsma volt a községben, mikor azonban a másik tönkrement, nem engedélyezték több korcsmát. *Tomány István*, a községi bíró öccse többször folyamodott italmérési engedélyért, de nem kapta meg.

A *Tsau* íse korcsmába ezelőtt leginkább magyarok jártak, az utóbbi időben azonban az a sváboké lett, amiért a magyar legények nagyon meggyűlölték a dologban ártatlan vendéglőst. Valóságos harc indult meg a község kétféle lakossága között a korcsmáért és így történt, hogy a tegnapi vérengzés színhelye is a korcsma és annak környéke lett.

Október 20. napján minden esztendőben bucsu van Fakerten az ottani templom védőszentjének névnapjának alkalmából. A bucsu után a szokás szerint evés ivás és táncmulatság következik. A bucsu napján most egy éve is nagy verekedés volt a korcsmában, amelynek egyik nagy szobájában szoktak összegyűlni a falu és a szomszédos községek legényei és fehé-

népe. Kedden este szilán ivás és táncmulatság volt a korcsmában, ahol vagy száz német legény és leány jött össze és mulatozott vig hangulatban.

E korcsmától nem messze, *Katkó Antal* házában szintén mulatság volt a bucsu után. Nagy sátor volt felállítva az udvaron és mivel *Katkó* a bucsu napjára italkimérési engedélyt szerzett, a község és a szomszédos falvak bucsura összesereglő magyar lakosai ott ittak és táncoltak. A falu korcsmájába nem akartak menni, mert azt a sokkal nagyobb számú svábok foglalta le.

Beszélgetés a csendőrszervezővel.

Ami ezután történt, arról nagyjában már tegnap beszámoltunk. *Marialaki Imre* csendőrhadnagy, aradi szakaszparancsnok, aki ma reggel a helyszínre ment, így mondta el tudósítónknak a vérengzés történetét:

— Este nyolc óra felé *Csöke Antal* világosi 25—20 éves ember, aki a bucsu alkalmával egyik rokonánál időzött, a *Katkó*-házból félig ittas állapotban a korcsmába ment. Már az ajtóban összeshóllalkozott a sváb legényekkel és mikor kiabálni kezdett, a legények ki dobták a korcsmából. Ő újból visszament és táncolni hívta a lányokat. A legények ekkor nekiámadtak és a verekedésnek az lett a vége, hogy eddig ismeretlen tettesek, miután a korcsma lámpáját eloltották, sötétben neki ugrottak és a husán több mély szurást ejtettek.

Mik Vilmos csendőrszervező és a vele levő csendőr, akik a verekedés alatt egy másik szobában voltak, a laktanyába mentek, ahonnan *Orosz János* szervezővel és még három csendőrral visszatértek a korcsmába. A súlyosan megsérült *Csöke*-t bekötötték és rokonai lakására szállították.

A véres verekedésnek hamar híre terjedt. A *Katkó* házában mulató magyar legények odamentek a korcsma elé és megfenyegették a svábokat. Azok erre kést húztak elő és elkezdtek ordítani:

— *Meg kell ma ölni minden magyart!*

Orosz szervező látva a veszedelmes helyzetet, feloszlatta a mulatságot és kisavarta a korcsmából a legényeket és a lányokat és felszólította őket, hogy menjenek békésen haza. Erre a svábok a csendőrök ellen támadtak.

— *Nem félünk mi hat csendőrtől!* — ordították. *Ma megbűjünk a magyar csendőröket!*

Az szervező újra szétoszlásra szólította fel a mind hangosabban ordító és fenyegető tömeget. Már vagy hatszáz legény, asszony és leány tolongott a korcsma előtti úton, ahol egy vásári sátor, *Marksteiner Páter* mézeskalácsos sátora is fel volt állítva. A tömeg nem hallgatott a csendőrökre, sőt több legénynek és *Marksteinernek* buzdítására követeket, dorongokat ragadott és köveket rántott elő, hogy a csendőröket megdölgessék. A csendőrök szuronyt szegezve akarták szétoszlalni a szajongókat, akiket német nyelven is felszólítottak a távozásra. A legények ekkor követekkel kezdték dobálni és *Gósz István* glogováci csendőrszervezőnek egy nagy darab kővel beszakították a fejét. A többi csendőrök szintén kapak kisebb-nagyobb

ütést. Néhány pillanat múlva egy újabb ködöbás érte *Gósz* fejét, aki erre eszméletlenül esett össze. Valóságos körször hullott a csendőrökre, kiknek helyzete most már tarthatatlan lett. Az szervező tüzet vezetett és a hat csendőr, akik nem egy csoportban, hanem szétszórva a tömeg közt állottak, két-két lövést tettek. A sötétben csóznak nem lehetett és a sátor is utjukat állotta, így lehetséges, hogy sok golyó egyáltalában nem talált. A sortűz után nagy jajveszkelés és sikoltozás támadt és valószínű, hogy már ekkor többen megsebesültek. A fenyegetést és ködöbálást azonban nem hagyták abba, mire a csendőrök még kétszer löttek. Ekkor nagynehezen sikerült a tömeget szétoszlalni.

A sebesültek.

A heves harc után a csatatéren csak két ember maradt sebesülten. *Gósz* rendőrszervező és *Schleich Péter* fakerti 24 éves legény. *Góznak* két mély seb van oldalt a fején és őt ma a csendőrlaktanyán ápolják. Igen súlyos a sebe *Schleich*-nek, akinek a tüdején ment át a golyó. Ott a lakásán ápolják most és remélhető, hogy ő is, valamint *Gósz* is életben maradnak. *Schleich*-nek állapota a súlyosabb és ha valami komplikáció állana elő, könnyen végzetessé is válik. Ugyanez áll *Csöke* Antalra is, akit tegnap éjjel behozták az aradi kórházba és ma reggel megoperáltak.

A többi sebesülést még nem lehetett mind megállapítani. Annyi bizonyos, hogy vagy tizenkét-tizenhárom ember megsebesült, de ezek legnagyobb része, mert fél a büntetéstől, elmenekült és elbujt. Azokat, akik a lábukon sebesültek meg, társaik hurcolták el. Az eddig kiderített adatok szerint megsérültek:

Jakab Miklós, világosi legény, aki a balkarján kapott súlyos sebet. Lakásán ápolják.

Miklós Péter, világosi legény, szintén a karján sérült meg.

Kaiser János, szentleányfalvai ember a lábán kapott könnyű sebet.

Megsérült még a szemtanúk állítása szerint három glogováci és több ujanáti ember. Egy világosi legény, aki állítólag könnyebb sebet kapott, a határban bujdosik a csendőrség elől.

A csendőrök majdnem valamennyien megsérültek többé-kevésbbé. Erősebb sérülést szenvedett *Gózon* kívül *Orosz János*. A többiek csak könnyebb sebeket kaptak. Az első segélyt a helyszínen, mint megirtuk, *Borsos Béla* dr. aradi orvos adta.

A hatósági vizsgálat.

A hatósági vizsgálat már tegnap éjjel több irányban megindult. Keresi a csendőrség elsősorban *Csöke* merénylőit, azután azokat, akik a legénység felzárkózásában a főszerepet vitték. *Marialaki Imre* csendőrhadnagy, aradi szakaszparancsnok ma reggel kilenc órakor érkezett Fakertre a nyomozás megejtésére. A csendőrök Fakerten és a szomszéd községekben keresik az elmenekült sebesülteket. Jelentést tett *Marialaki* az aradi ügyészségnek is, ahonnan *Szokolczay Lajos* ügyész délelőtt és délután is kinn volt a helyszínen. *Rácz Márton* községi jegyző és helyettese, *Winkler Bódog* aljegyző a község házára idéztek ma vagy negyven fakerti embert, kiknek kihallgatása már meg is kezdődött. A kihallgatottak majdnem valamennyien még azt is letagadják, hogy a korcsma körül voltak.

A lakosok félve járnak az utcákon, rettegnek a hatóság embereitől és kijózanodva a rettenetes est után, szomorúan és leverve tárgyalják az esetet.

Marialaki csendőrfőhadnagy a fegyverhasználat miatt a csendőrök ellen is folytatott vizsgálatot. A vizsgálat folyamán a jogos fegyverhasználat ténye kétségen kívül beigazolást nyert, mert a csendőrök csak többszörös figyelmeztetés után, önvédelemből használták fegyverüket akkor, mikor a tömeg őket bántalmazni kezdte.

Marksteiner mézeskalácsost izgatás miatt még tegnap éjjel letartóztatták, a lakatnyára vitték és holnap átkisérik az aradi ügyészség fogházába.

A csendőrfőhadnagy jelentést tett az esetről a debreceni csendőrkerületi parancsnokságnak és a budapesti csendőrlélgyelőségnek. Debrecenből Erdélyi Sándor hadbírószázados holnap a helyszínére érkezik. Fakertre érkezett ma délután Baross Ferenc dr., az aradi járás főszolgabírája is, aki szintén részt vett a vizsgálatban.

Feltűnést keltett, de teljesen a'apnélküli egy *Borbély* Jakab nevű fakerti ember vallomása. Borbély félig ittas állapotban azt mondotta, hogy a csendőrök erőszakolták ki a vérengzést és ittasan mentek a korcsma elé. Tegnap délután — mondotta Borbély — a község törvénybírójánál ittak a csendőrök és a velük mulatozó legények izgatták fel őket a korcsmásos és a korcsmásban levő svábok ellen. E vádaskodást azonban a nyomozás adatai teljesen megdöntötték.

Az Ujpanátra, Glogovára és Világosra kiküldött csendőrök ma estig még nem találtak sebesülteket. A lakosság hír szerint elrejté a sebesülteket, de ennek dacára a csendőrök megtudták annyit, hogy több könnyű sebesült mindegyik községben van. A nyomozást ez irányban természetesen Fakerten és a szomszédos községekben is folytatják.

Nagy bélyeglopás.

Széleskörű nyomozás Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 21.

A brassói rendőrkapitányság táviratilag értesítette az aradi rendőrséget egy nagyszabású bélyeglopásról, amelyet a brassói állomás harmadosztályú várótermében követte el. Az ismeretlen tolvaj elemelte egy török levélbélyeggyűjtő készletét, amelyben néhány ruhadarabon kívül körülbelül tízezer márká értékű bélyeg volt.

A távirat, amely ma érkezett, így hangzik:

Pisiculus J. Michel konstantinápolyi levélbélyeggyűjtő kárára 1. hó 19-én reggel 3-4 óra között a brassói állomás 3. osztályú váróterméből egy barna bőrből készült kék-koffer, melynek foggantyúja hiányzik, elloptott. A kofferben 2700 drb. gvatemala, 8000 db filippini, 16100 drb. törökországi. (hessaliai) 15000 drb. montenegrói, 3600-4000 drb. romániai, 1200 drb. johorei, 600 drb. luxemburgi, 3600 drb. perzsi, 800-1000 drb. hondurasi és 6000 drb. venezuelai levélbélyeg volt, 9910 márká összes értékben, azonkívül a kofferben még elhelyezve volt 1 ing, 3 vagy 4 fehér alsó nadrág 2 gallér, 1 félégyapjú takaró, néhány

pár harisnya, több színes zsebkendő, 1 levélbélyeg tartalmú könyv és 1 fekete nagy pénzárca: különféle utlevelekkel. Gyana egyelőre senki ellen sem irányul.

Green Nándor h. főkapitány a táviratot gépirásos másolatban kiadta az összes aradi papirkereskedőknek, zaibárosoknak, a gáji alkaptányi hivatalnak, a vasúti kirendeltségnek, a detektiveknek, a kerületi biztosoknak és a rendőrlégénységnek, hogyha a lopott bélyegeket netán Aradon kísérelnék meg értékesíteni, nyomára lehessen akadni a tettesnek.

Jogtalanul felvett provízió.

Csalás a gabonatőzsdén.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 21.

A budapesti gabonatőzsdén egy rendkívül érdekes és ritkaság számba menő csalási ügyről beszélnek, a melyben már feljelentés révén a fővárosi rendőrség is nyomoz.

A budapesti gabonatőzsdén már tegnap tudták, hogy Freund Antal és Fülöp terménykereskedő céget valaki becsapta. Freundék nagyobb készszállítást vártak, ezt náluk már jelezték is, de az áru meg nem érkezett, mert fel nem adta senki. Ma éjjel, mint fővárosi tudósítónk jelenti, Freundék megjelentek a főkapitányságon és a központi ügyeleten panaszt emeltek Lauscher Károly 36 éves tőzsdehivatalnok ellen, aki a cégtől 3000 koronát kicsalt és nagyobb összeg erejéig megkárosította.

A tőzsdén szokásban van, hogy a közvetítőknek, ügynököknek és bizományosoknak a készáruüzletben, ha az áru elküldését hitelesen igazolják, előleg gyanánt a províziónak megfelelő összeget kifizetik. Freundék Lauscher közvetítésével vásároltak több vagon gabonát és Lauscher a napokban azzal az értesítéssel jött, hogy az áru Freundék címére Érden már feladott. Fel is mutatott egy fuvarlevélmásolatot a Mávtól, amellyel a Máv. érdi állomása elismeri, hogy 1500 métermázsa buzáat feladtak.

Freundék ennek alapján kifizettek Lauschernek 3000 koronát, Lauscher a pénzt nyugtázta, de azóta nem látták, a tőzsdére sem jött el. Miután pedig a rakományból semmi sem érkezett Budapestre, a cég reklamált a vasutnál és ott azt az értesítést kapta, hogy a gabona Érden fel sem lett adva, másutt, más címre feladott árunak feladó igazolását hamisította meg valaki. Freundék erre megtették Lauscher ellen a följelentést.

Egry Pál rendőrkapitány, majd pedig Leskovits rendőrfogalmazó, aki a vizsgálatot vezeti, Lauscher kézrekerítésére megtették a szükséges intézkedéseket, de eddig eredménytelenül, mert a tőzsdehivatalnok napok óta nem volt lakásán, tehát minden valószínűség szerint szökésben van.

A gabonatőzsdén azt hiszik, hogy már több terménykereskedőt csaptak be ilyen módon, de mert rendszerint kisebb összegekről van szó, a kereskedők a dolgot eltitkolják, már azért is, nehogy a tőzsdén megtudják, hogy az árufedezetet, a melyre számítottak, nem kaptak meg és így új fedezetről kell gondoskodni, ami pedig ilyen esetben csak nagy anyagi ál-

dozatokkal lehetséges. Lauscher Károly 36 éves, az I. kerület Kruspér-utca 10. szám alatt bizományi üzlete is volt már, jelenleg a tőzsdén volt alkalmazásban. A rendőrség keresi.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Remény, dráma. (C bérlet.)
Péntek: Komédiások, operett. Bemutató előadás. (A bérlet.)
Szombat: Komédiások, operett. (B bérlet.)

A remény.

(Halászigédia 4 felvonásban. Irta: Herman Heyermans. Fordította: Mártfy Károly. Bemutató előadás.)

Röcklié kenségesen komor képet jutottak eszembe, mikor Heyermans halászigédiáját végignéstem. Csupa erő, komor színek, az élet szenvedés és a halál borzalmat ijesztő színvegyülmény. Szinte eláll a szívverés, mikor a gyötrelmes bizonytalanság halálverítékes percet szenvedtetel végig, mikor a tenger asszonyának vérfagyasztó siránkozása az elmúlás rémképeit varázsolják elénk, olyan sötét, olyan szomorú minden, mint egy Röcklié kép.

Nem tudom milyen hatást tett ez a nagyszerű darab a közönségre, épp azért csupán szubjektív érzéseimről számolhatok be. A remény szociális tendenciája nem kopott meg annyira, mint az örök tragédia, mely a tenger népeinek fátuma. A szociális karaktere a darabnak nem új, nem meglepő. A bélyékekbe szorított, agyonhajszolt, kizsákmányolt izomerő f. l. hajdulása, lázadó kitörése az uralkodó törke ellen: korszék. Nem kell érte a tengerpartra menni. Az új élet előtt álló Törökországban épp olyan érezhető jelenség, mint Heyermans hazájában, a nagy kulturájú Hollandiában. Károly matróz kifakadása a törke göggyében tobzó Jansen ellen már számtalanszor elhangzott a színpadon és birta lelkesedése az új eszmék híveit. Én rámm nem tettem olyan nagy hatást a szociálisista hangok, bár egyet értek velük, nem lepott meg az az erő, amilyen formában ezeket Heyermans kifejezésre juttatta. Engemet lenyűgözött, szinte megbénított az a rettenetes fátum, mely ott óálkodik a tenger népeinek nyugalma, boldogsága körül, szinte félelemmel töltött el az az erő, ahogyan ezt a drámát Heyermans színre hozta.

A modern színpadi technikának Heyermans épp olyan nagy mestere, mint Bernstein, aki szinte kiszámított raffineriával tudja a paroxizmusig csigázni az idegeket. A hollandus író épp így tesz. Meggyötör, a lélekzetünket vessz és nem enged egyetlen nyugvó pontot sem, ahol megpihenhetnénk.

A színdarab irásteknikájának bravúrja nagyszerű Heyermansnál, sokkal inkább, mint a szociális eszmék újsszerű beállítása. Ebben vannak Heyermansnál nagyobb írók, de jobb színdarabírók nincsenek.

A remény, egy komor színekkel mesterien pingált festmény. Johanna asszony férje és két fia a tengerbe veszttek. Még két fia maradt, Károly, aki tengerész katoná volt, de egyik felebbvalóját, aki rosszat mondott menyasszonyáról, megütötte és ezért hat hónapig börtönben szenvedt és a tizenkilenc éves Barond, egy félkegyelmű fiu, aki retteg a tengertől. Károly vőlegény, menyasszonya, unokahuga Réza, együtt lakik Károly anyjával Johanna szomorú, szegény asszony, aki takarítani jár Jansen hajóma'ndosához, kinek szolgálatában halt meg a férje és két fia. Jansen egy szívtelen, pénzszomjas vállalkozó, aki előtt a pénzén kívül semminek sincs becsé, a Remény

nevű hajójára szerződött a börtönből kiszabadult Károlyt és Barendt.

A második felvonásban pár perccel a hajó elindulása előtt Johanna asszony születésnapját ünnepelt. Károly indítványára a Marsellaisot éneklik. Az ablak alatt megy el Jansen, aki durván leintli a mulatókat, később bejön és összeül Károlyval, aki le akarja ütni Jansent, mert még a lakásán is éretlen kenyéradó hatalmát. Közeledik a hajó: a szállás perce. Károly elbucenszik anyjától, Róza elkíséri. Ekkor megérkezik Barend, aki megszőkött, mert nem akar hajóra szállni. Salvezaggató szavakban könyörög az anyjának, hogy ne küldje hajóra, a Remény egy viare becsújtott koporsó, így mondta Simon hajóács. Ő félt, ő nem megy. Ekkor jönnek a csendőrök. Barend kétségbeesetten rimánkodik, de az anyja küldi, a csendőrök pedig elcsússzik a hajóra.

A harmadik felvonás egyike a legremesebbeknek, amit színpadon produkáltak. Rettentő vihar dühöng. Menydörög, villámlik, a szél vesztően fűtyül, a szobában kialszik a lámpa, sötétségbe burkolva az asztalnál ülő asszonyokat, akik szomorú tengerész tragédiákkal vigasztalják egymást. Végül Johanna és Róza egyedül maradnak. Kísos szorongásukban Johanna imádkozik, Róza pedig átkozódik és mikor Johanna kikel ellene, hogy ő csak vőlegényét félti, míg neki két fia van a tengeren, megvallja, hogy anyai örömeik előtt áll és gyermekének Károly az apja.

A negyedik felvonás Jansen iródásában játszik. Egymást érik a halászkok hozzártározól, hogy hirt halljanak a Reményről, mely már ötvenkilenc napja van tengeren. Végre megjön a távirat. Megtalálták a Reményroncsait és Barend feloszlásnak indult hulláját. A hideg kalmár durván kiutasítja az átkozódó Rószát, Cobust és Simont, aki megjósolta a rozoga hajó sorsát. Johannát, a szerencsétlen anyát szombatra magához rendeli takarítani, így akarja támogatni a mindenétől kifosztott anyát, aztán telefonál a blziosító társaságnak és bejelenti tizennégyezer forintos kárát.

Ezzel végződik a Heyermans nagyszerű darabja. Magráló halást váltott ki a darab a közönségből. Halottai esendben hallgatták a komor darabot, csak egy pár izléstelen ember kacagása vegyített díszonánans hangot a tullemült érdekfűzésbe.

Az előadás egyike volt a legkiválóbbaknak és leggondosabbaknak, amit láttunk. *Keszler* adta Károlyt erős realizmussal, őszintén, életlően. *Follínusné* Johannája mindenképpen meghatott. *Mártonffy* Barend szerepében nagyon értékes alakítást produkált. Meglátásként, hogy ambicionálta és tanulmányozta szerepét. Nagy sikere volt. *Kápolnay* Juliska Róza szerepében ért el szép sikert.

Várday Jansen szerepében ismét ragyogtatta nagy kvalitásait. Kisebb szerepekben nagyszerűt produkáltak *Hemvady* és *Léovay*. Meg kell dicsérnünk *Ditróit*, aki Kóps könyveslőt adta meglepő eredetiséggel. Csintás hangokat hallottunk *Harmath* Józsaól Klementina szerepében és egy csepp derűt hozott a komor darabba *Benkőné* jó ízű Lánijéval. Külön dícsőret illeti a stilszerű gondos rendezést, ami *Keszler* érdeme.

A Remény nagy sikert aratott és Heyermans komor halászdramája még sokszor fog könnyet eszani a publikum szemébe.

Végül kérem a direktort, hogy a közönségre való tekintettel a zenekar tagjait csendesebb viselkedésre utasítsa. Az orkeszterben uralkodó lármá megzavarja a közönség nyugodt élvezetét. H. G.

* A remény. Herman Heyermans híres halászdramája, a Remény holnap kerül színre másodsor. Az érdekes darab szereposztása agyanar, mint a mai bemutató előadásán.

* A komédiások. Pénteken lesz a bemutatója a komédiások című vérből csipetnek, amelyet a budai színházban a nyáron át Krecsányi társulata ólasi sikerrel adott. A darab zenéje csupa fűbemaszó, pajkos, kedves és ötletes melódia, a librettója pedig elsőrangú. A főszerepeket Kállay Jolan, Kun Irén, Benkőné, Polgár, L. övey, Faludy és Dally játsszák.

* A spanyol királyi pár bevonulása Budapestre. Nagyszerű látványosságot szerzett meg a közönségnek az Uránia színház igazgatósága. Először mosgófényképekben mutatja be azt a képrázatos látványosságot, amit Alfons spanyol király és a csodaszép Eoa királyné budapesti bevonulása nyújtott. Az egész országból siettek fel Budapestre, hogy tanúi legyenek annak a felejthetetlen látványnak és amiért sokan anynyi pénzt költöttek, abban most potom pénzért gyönyörködhet az aradi publikum. Meg van ezen a képen a passzrul feldíszített utvonal, a százszernyi tömeg, és a merés bevonulási látványosság a maga fejedelmi pompájában. Királyunk a spanyol királylyal, a királyné Mária Anunciata főhercegnővel, az összes főhercegek és főhercegnők és az egész udvari kíséret. A nagyszerű látványosságot csütörtökön mutatja be az Uránia és négy napig terjed a műsoron.

Aradi szőlősgazdák a miniszterelnöknél.

Tiltakozó nagygyűlés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 21

Megirtuk, hogy Magyarország szőlőtermelői elérkezettnek látják az időt arra, hogy a belföldi borfogyasztást, a lenyűgöző és fellendülésében megakadályozó boritaladó alól felszabadítsák. Országos mozgalom indult meg, melynek az aradi Hegyalján élénk visszhangja keletkezett.

Kisjolsvai Szabó Zoltán, a hegyaljai szőlősgazdák egyesületének elnöke intenzív és ernyedetlen munkát fejtett ki a több gyűlésen, legutóbb az aradmegyei gazdasági egyesület választmányában is, részletesen fejtette ki szokot az okokat, melyek feltétlenül szükségessé teszik az egész Európában legmagasabb boritaladó eltörlését.

Ma Budapestre a magyar szőlősgazdák országos egyesülete reggel kilenc órakor a Tatterzalban tiltakozó nagygyűlést tartott, a melynek napirendjére a boritaladó eltörlése volt felvéve.

Impozáns tömegekben jelentek meg az ország minden részéből a termelők. Arad-hegyalját mintegy hetven tagu küldöttség élén *Szabó* Zoltán képviselte. Román ajku szőlősgazdáink festői csoportozatot alkottak nemzeti viseletükben s a szemnek jól esően tarkították a nyolc ezer főre rugó hallgatóság tömegét.

Zsefénszki Róbert gróf elnök nyitotta meg az ülést és *Drucker* Jenő dr. előadó előterjesztése után *Szabó* Zoltán hosszabb beszédben esetele a bortermelést már most is fenyegető válságot. Kifejtette a gazdák kétségbeesítő helyzetének okait, és annak következményeit s egyhangú elfogadásra ajánlotta a boritaladó eltörlését célzó határozati javaslatot.

Zugó éljenzés, lelkes taps követte a magas nívón álló és a kérdést ezakszerűen megvilágító beszédet s a javaslatot egyhangulag fogadta el a nagygyűlés, a mely délután négy órakor monstre küldöttségképen járult a miniszterelnök elé,

kérve, hogy a boritaladót törvényhozási uton törölje el. *Wekerle* kijelentette, hogy a boritaladó eltörlése az állam mostani anyagi körülményei között lehetetlen, de a kormány kedvezések útján igyekezni fog a kisgazdák helyzetén könnyíteni.

A nagygyűlés felkéri *Bernáth* Béla országgyűlési képviselőt, hogy a parlamentben is tegye szóvá a szőlősgazdák ügyét.

AERENTHAL BÁRÓ a függetlenségi pártkörben.

Miniszterlátogatás politizálás nélkül.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 21

Aerenthal Lexa Alajos báró közös külügyminiszter ma este látogatást tett a függetlenségi párt körhelyiségében. A párt tagjai, akiknek a külügyminiszter jövetelét előre jelezték, igen nagy számmal jelentek meg. *Aerenthal* igen barátságosan társalgott a képviselőkkel, de határozottan kerülte az aktuális politikai kérdéseket s amikor valaki ilyenre terelte a szót, hol komolyan, hol egy-egy tréfás megjegyzéssel hirtelen másra terelte a beszédet. Holnap este a külügyminiszter az alkotmánypártnál vizitel.

A külügyminiszter látogatásáról budapesti tudósítónk a következőket jelenti:

Este nyolc órakor *Aerenthal* báró külügyminiszter *Wekerle* Sándor miniszterelnök kíséretében megjelent a függetlenségi pártkörben, ahol az illuztós vendéget a nagy számban megjelent képviselőkkel együtt *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter fogadta. *Aerenthal* hosszabban beszélt *Kossuth* Ferencel és *Hotlay* Pállal, aki aztán bemutatta neki a jelenlévő képviselők nagy részét. A külügyminiszter mindegyikkel élénken beszélgetett. A társalgás anyagát ugyancsak kizárólag a kisebb napi események képezték, a politikai témák tárgyalása elől *Aerenthal* több ízben észrevehetően kitért.

Burgyán Aladár elbeszélte a külügyminiszternek, hogy egy hírlapíró fogadást ajánlott neki, hogy két hónap múlva Belgrádból valószínűleg osztrák-magyar levelezőlapokat fognak küldeni, mire *Aerenthal* tréfásan megjegyezte:

— De kérem, uram, hol van Belgrád?

A külügyminiszter válaszára derűség támadt, de a párttagok megértették ebből, hogy *Aerenthal* nem óhajt a szerb konfliktus ügyéről nyilatkozni. *Aerenthal* aztán hosszasan beszélgetett *Földes* Bélával. Ez alkalommal szóba került Bosznia annektálásának idtő oka, de a kérdéssel csak közögi szempontból foglalkoztak.

Beltűnést kellett, hogy a külügyminiszter igen hosszasan beszélgetett *Balla* Aladár újdéai főispánnal. Valószínűnek tartják, hogy a határon történő eseményekről volt szó. A beszélgetés után a képviselők között híre járt, hogy a határon levő, nagyrészt nemzetiségi légenyekből álló ezredeket már legközelebb visszaszavonják és helyükbe magyar ezredeket küldenek.

Aerenthal fél tíz óra után a párttagok lelkes éljenzése közben hagyta el *Wekerle* miniszterelnök kíséretében a pártkört.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 161.

Latkóczy üzelmei.

Megszólt a titokzatos nő.

Leleplezések várhatók.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 21.

Latkóczy a mai napon hivatalosan is a megsemmisülésbe zuhant. A hivatalos lap a kegyelmes panamistát megillető hangon bucsuztatja. A személye körül hullámzó fertő kezd elcsendesedni s a világosságra jutott adatok azt bizonyítják, hogy nem volt válogató a kijárandó ügyekben. Mai hireink azonban azt mondják, hogy az elbukott emberrel még nem fejeződött be a kompromittáltak névsora.

Az erkölcsi ravatalon fekvő titkos tanácsos ügyében közvetítő szerepet játszott hölgy is megszólal s igazolja az eddig kiderült részletek igazságát.

Az alábbiakban sorakoztatjuk a kínos botránynak legújabb eseményeit:

A hivatalos lap mai számában az alábbi lapidáris, száraz, de sokatmondó közlemény jelent meg:

Latkóczy Imre, a közigazgatási bíróság másodelnöke ezen állásáról lemondván, lemondási kérvénye szabályszerű tárgyalás után 1908. évi október 17-én elfogadtatott.

Ma az a hír volt elterjedve a főkapitányságon, hogy *Latkóczy Imre, a közigazgatási bíróság volt másodelnöke, vizsgálta Budapestre és a Schwarzer-féle szanatóriumban, a Kékgolyó-utcában helyeztette el magát gyógykezelés végett. A rendőrségen Latkóczy ellen nincsen semmiféle eljárás, azonban a belügyminisztériumban és a kereskedelemügyi minisztériumban vizsgálat folyik, hogy kiderítsék az összes panamákat, melyekben Latkóczy részben van.*

Ujabb botránnyok.

Az ügy hullámai azonban még mindig nem simultak el. Latkóczynek régebbi bűnei is vannak, ezek jutnak most lassankint napvilágra. Érdekes, hogy még mindig akadnak szkeptikusok, akik nem hiszik, hogy a csütörtök esti titkos nyomozást a Latkóczy ügyben folytatták volna. Azt gondolják, hogy ez csak palástolása volt egy sokkal nagyobb ügynek, amely kiderítetlen most is.

Egy estilap értesülése szerint Latkóczy ügyében a rendőrségen tényleg beszüntették a nyomozást, de nyomoznak egy másik nagy ur, szintén v. b. t. t. ügyében, aki Latkóczyéhoz hasonló szivességeket tett a protekcióra szoruló vállalkozóknak.

A rendőrségen ezt a nyomozást is szokott módon titkolják.

Latkóczyról különben Schwarzer-nél semmit sem tudnak, tagadják, hogy ott lenne. Most kiderült az is, hogy Kretz semmiféle rokonságban nem volt Latkóczyval. Csak mint ügynök és felhajtója szerepelt.

Több lap ma azt írta, hogy Latkóczy államtitkársága idején Chyzer Kornél belügyminiszteri tanácsos fegyelmi ügyét részrehajlóan, kedvezően intézte el. Ez az állítás nem felel meg a valóságnak, mert Chyzer egész hivatali pályáján nem keveredett semmiféle fegyelmi ügybe. Ama lapok ellen, amelyek e hirt közölték és kommentálták, Chyzer sajtópört indit.

Latkóczy nyugdíja.

Latkóczy nyugdíjügyét a hivatalos lapban megjelent felmentés nem rendezte, ezért Latkóczy családja megbizta *Polónyi Dezső dr. ügyvédet*, hogy ez irányban tegyen lépéseket. Polónyi holnap beadványt nyújt át, *Wekerle Sándor miniszterelnöknek*, amelyben kifejti, hogy egy nyilvánvalóan megtévelyodott ember jogos nyugdíjigényétől nem fosztható meg. Egyébként is, ha Latkóczy meghal, özvegyének szerzett jogai vannak, amelyektől őt elűzni nem lehet. Azt fogja tehát kérni, hogy a kormány állapítsa meg Latkóczy nyugdíját.

A titokzatos hölgy nyilatkozata.

Szentgyörgyi Viktória, az ügy egyik főszereplője, aki Darvas ügyvéd és *Korbuly Jenő* között mint közvetítő működött, ma egy hírlapíró előtt szereplésének történetét így mondotta el:

— *Montecarlóban ismerkedtem meg Darvas ügyvéddel a múlt év őszén. Kardos Gyula festőművész, aki azóta Nizzában öngyilkos lett, hozott minket össze. Ismeretségünk akkor nagyon futólagos volt. Én hazakerültem és hosszú ideig semmi hírt sem hallottam Darvasról. Tavasszal a villamoson találkoztam vele véletlenül, azután megint nem találkoztunk. Néhány hónappal ezelőtt ő keresett fel lakásomon és megbízott, hogy érdeklődjem, kinek volna vasuti talpfa eladó, könnyű szerrel és jó pénzen tud lehetne rajta adni. Néhány héttel később újra meglátogatta, ekkor már patikaszerésről beszélt.*

— *Kerítsen páncos gyógyszerész segédkeket, akik szívesen áldoznak ezrekért azért, hogy gyógyszerész jogot kapjanak. Kitűnő összekötetések vannak.*

Ekkor még nem említette a kegyelmes urat. *Augenstein Malvin* nálam varrogatott akkor, feltanuja volt a beszélgetésnek és ajánlkozott, hogy hoz gyógyszerészsegédkeket. Másnap elhozta *Korbulyt*, aki kijelentette, hogy annyi pénz áll rendelkezésére, amennyit akar.

— *Nyolcvanezer korona kell hozzá, válaszoltam.*

— *Meg lesz, — mondta Korbuly. Mi akkor nyomban elmentünk Darvas lakására, bemutatott Korbulyt. Darvas mindjárt asszal kezdte, hogy egy jó ismerős, egy kegyelmes ur ki tud eszközölni gyógyszerészjogot megfelelő ellenszolgáltatással. Én körbeszóltam, hogy Korbuly nyolcvanezer koronát ad.*

— *Jó, mondta az ügyvéd, szerezse be az okmányt és hozza el azokat a pénzzel együtt.*

Hangsúlyozta Darvas, hogy a pénzre okvetlenül szükség van, mert a kegyelmes ur bizalmatlan. Míg a dolog elintézését nyer, a kegyelmes ur sajátkezü nyugtája ellenében teszi le nála a pénzt. Darvas úgy látta, hogy *Korbuly bizalmatlan, felkapott íróasztaláról egy papírszeletet.*

— *Ez Andrásy levele, mondta, amelyet Töketerabesről írt és arról szól, hogy egy ügy teljesen rendben van.*

Én közel ültem Darvashoz és tisztán láttam, hogy ez köztönös papírdarab volt aláhúzott feljegyzésekkel. *Korbuly* ekkor azt mondotta, hogy rendben van, elhozta a pénzt. Néhány napig nem hallottam semmit az ügyről. A múlt hét hétfőjén telefonon érdeklődtem *Korbuly* nál, hogy miképpen áll a dolog. Azt felelte, hogy baj van a pénz körül, néhány napig várni kell. Csütörtökig nem történt semmi újabb. Csütörtökön este nem voltam otthon; mire hazakerestem, várni rám két detektív, akik udvariasan felszóltatták, hogy kövessék őket a ke-

rületi rendőrségre. A többi már ismeretes, csak annyi hozzátenni valóm van még, hogy *Kreisz* detektívfőnök kihallgatásom során egy ízben a következő kérdést intézte hozzám:

— *Ismeri ön Chyzer miniszteri tanácsost?*

— *A nevét gyakran olvastam, de személyesen nem ismerem, válaszoltam.*

A többi panama.

A reggeli lapok megemlítik, hogy *Latkóczy*, mint a közigazgatási bíróság másodelnöke, parcellázási ügyekből kifolyólag kedvezően döntött, ha jól megfizették.

A tényállás az, hogy a megbizási szerződés, amint az ilyen parcellázási adás-vételnél szokásos, tulajdonképpen a kincstár kijátszására irányult ugyan, de azért nem lehet *Latkóczyt*, vagy a közigazgatási bíróságot ódiummal terhelni, mert döntvényszerűen mondották ki, hogy a megbizási szerződések után a törvény szerint kevesebb illeték jár, mint adás-vételeknél.

Az *Erényi-féle megvesztegetési ügyben* megállapították, hogy *Latkóczy* tényleg volt szerepe a dologban, de ő egy fillért sem kapott, mert a pénzen *Kretz* és társai osztzkodtak.

A város és a vízművek nagy pöre.

Felebbezés a táblai ítélet ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 21.

Arad városa és a vízművek részvénytársasága között folyó nagy perek egyikében, mint a múlt hó elején megírtuk, a nagyváradi ítélőtábla helyben hagyta az aradi törvényszéknek a felmondások érvénytelenítése ügyében hozott ítéletét. A törvényszék ugyanis ez év március harmincegyedikén a vízművek keresete értelmében kimondotta, hogy úgy a júliusi, mint a szeptemberi felmondás időelőtti, ennél fogva a megváltás ideje 1907. szeptember elsejére meg nem állapítható s a vízműveket e két felmondás nem kötelezi. A felmondás alapján nincs helye a szakértői bizottság kijelölésének, megalakulásának és működésének s azonkívül nem állott jogában a városnak a szerződést felbontani.

Ezt az ítéletet a tábla is jóváhagyta szeptember 5-én tartott ülésében.

Jegesy Károly dr., Arad város alügyésze a táblai ítélet ellen most a kuria előtt keres jogorvoslatot. Az alügyész felebbezésében sérelmesnek mondja a két alsóbb fórum ítéletét, mert szerinte a város az által, hogy a vízművekkel kötött szerződés felmondási idejének végpontját, azaz a vízművek megváltásának határnapját még a vízművek keresetének beadása előtt 1907. november harmincadikára, tehát szerződés szerű időre tűzte ki és intézkedett a megváltási ár megállapítására hivatott bizottságnak szerződés szerű időre leendő összehívása iránt, önként eliminálta az előző határozatokban foglalt szerződésértő rendelkezéseket. Nem volt tehát szükség a kereset elbírálására s érdemleges ítélethozatalra, mert ezen határozatoknak érvényben hagyott részei a vízműrészvénytársaság szerződéses jogait nem érintik.

A felebbezés ma érkezett az aradi törvényszékiktatójába, ahonnan az ügy összes irataival együtt a kuriához terjesztik fel.

HIREK.

CSERE.

Kisasszony, ön boáját, muffját
S bundáját már rég kapta meg,
Kisasszony, ön oly szép, oly édes,
Csak a szive nagyon hideg.

Az én szivem forró, tüzes sziv,
De téli bundám nincs nekem,
Nagysád, *cserehátnak* s meglátja, édes
Mindkettőnk nyer az üzleten.

Szilánk

Arco gróf letartóztatása.

Automobilja három embert sebesített meg.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 21

Egy német gróf száguldó automobiljával Rimaszombat közelében tegnap éjjel súlyos szerencsétlenséget idézett elő. Az automobil szédületes gyorsasággal haladt és nekirohant egy kocsinak, amelyben három utas ült. A grófnak nem esett baja, de a kocsiiban ülők igen súlyos sérüléseket szenvedtek.

A katasztrófáról egyrimaszombati távirat a következőket jelenti:

Arco Vilmos gróf, a berlini császári automobil-klub elnöke tegnap éjjel Rimaszombat határában automobiljával összeütött egy az országúton haladó méntelepi kocsiival. Az automobil fényoszórója eltört, a grófnak azonban az ijedtségen kívül nem történt baja. A kocsiban három utasa az összeütkezés következtében súlyosan megsebesült.

A rimaszombati rendőrség a gróft letartóztatta és még az éj folyamán kihallgatta.

Tegnap és ma táviratváltás folyt a berlini főkonzul és a rimaszombati rendőrség között. *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter is táviratilag érdeklődött az ügy állása iránt.

Arco gróf a mai nap folyamán meglátogatta a sebesülteket és megtérítette nekik az okozott kárt. A kocsiban utasai ekkor visszavonták panaszukat, mire a rendőrség a vizsgálatot megszüntette. A gróf nem automobilon folytatja útját, hanem vonaton utazik vissza Berlinbe.

— Ebéd a miniszterelnöknél. *Budapestről* jelenti tudósítónk: *Wierle* Sándor miniszterelnök szombaton este 7 órakor ebédet ad, amelyre a magyar és osztrák delegátusok hivatalosak.

— *Oncu Miklós beszámolója.* A jószáshelyi kerület képviselője, *Oncu Miklós* dr. vasárnap, október 25-én délelőtt, Nagyhalmágyon beszámolót tart. A beszámoló népgyűlés keretében történik, amelyen állást foglalnak a plurális választójog ellen. A népgyűlésen részt vesznek *Oncu* dr.-on kívül *Goldis* László dr., *Sucics* János és *Damján* Vasul — nemzetiégi képviselők is.

— Új udvari tanácsos. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király *Farkas* László dr. királyi tanácsosnak, *Rókus* kórházi főorvosnak, a *Vöröskereszt* egyesület körül szerzett érdemei elismerésül, a magyar királyi udvari tanácsosi címet díjazományosan adományozta.

— Magyarellenes tüntetés Brailában. Az aradi *Tribunának* jelenti: Vasárnap délután, mintegy huszonnégy ember részvételével népgyűlés volt, amelyen szenvedélyesen tüntettek a magyarok ellen. A népgyűlésen *Eremia* György nagybirtokos, romániai szenátor elnökölt. A beszólok egyike, *Alessin* román képviselő ki-

jelentette, miszerint a romániai magyarok nem tűrhetik, hogy Erdélyben élő testvéreik elnyomassanak és prédál legyenek a magyar oligarchák törekvéseinek, amelyek őket nemzetiégi jellegűtől megfosztani igyekeztek. Elismeréssel szölk a magyar parlament román nemzetiégi párti tagjainak, *Goldis* Lászlónak, *Vajdának* és *Mantu* Gyulának magatartásáról. A népgyűlés után az osztrák-magyar konzulátus épülete elé vonult, ahol szintén tüntetett a magyarok ellen. A tüntetés annyira elmérgesedett, hogy a konzulátus épülete előtt a rendőrségnek kellett közbelépni. Hír szerint Románia egyéb városában is hasonló gyűléseket tartanak, amelyek a Balkán kérdéseivel is foglalkoznak. Romániában ugyanis újabb és a törekvés került felszínre, hogy a kormány ne maradjon néma a balkáni eseményekkel szemben, hanem követelje *Dobruzsának* Bulgária területéből való kiegészítését. A brailai népgyűlésnek is ez volt az egyik tárgya.

— *Zepelin* léghajója. Berlinből jelenti: *Friedrichshafenből* jelenti: *Zepelin* 1. számú léghajójának az első felszállását csütörtökre 8 és 9 óra között tűzék ki. Nagymennyiségű gáz áll rendelkezésre utántöltésekhez, mert a léghajóval a felszállások egész sorozatát tervezik, olyanformán, hogy a felszállásokat még november első felében is folytatják. Biztosra veszik, hogy az 1. számú léghajó, tekintettel kerécsubb alakjára és nagyobb térfogatára, sokkal nagyobb sebességet fog elérni, mint az eddigi *Zepelin*-féle léghajók. Manzában szintén a ki-kötött úgy a szeszifid felől, mint a vízi oldalról a legszigorúbban elvárják. Ez mindenféle találgatásokra és hírszélésekre ad okot, így többek közt azt beszélik, hogy a rekonstruált léghajó szerkezete nem várt újításokkal fogja a világot meglepni. A most kezdődő felszállásokhoz hivatalos meghívókat csak a próba felszállások után fognak szétküldeni. Azt hiszik, hogy egy birodalmi bizottság és más hivatalos személyiségek érkeznek *Friedrichshafen*-be, hogy a felszállást tanulmányozzák.

— *Váltóhamisító honvédhadnagy.* *Budapestről* jelenti: A vizsgálati bizottság a para csoportot a *Simonidesz* Odón, ahéven *Rákossy* György honvédhadnagy ellen, aki azonban rangjáról leköszönt ez év június havában és kit azazt gyanúsítanak, hogy *Szilárd* Zoltán, *Rákossy* György és *Literáty* Loránt nevére 100 koronás, *Szilárd* Zoltán és *Várady* Géza nevére 80 koronás, ugyanazok nevére még egy 250 koronás váltó: hamisított, *Csillag* Dezső ügynökkől pedig 150 koronát kicsalt és megszökött. *Simonidesz* 26 éves.

— *Új járásorvos.* *Csanádmegye* főispánja f. hó 21-én Nagylakra járásorvossá nevezte ki *Schaffer* Samu dr. mesőkövácsházi községi orvost. *Schaffer* dr. 15 éve működik *Mesőkövácsházán*.

— *A közvilágítás.* Ma délután végre a jogügyi és közlekedési bizottságok együttes ülésben érdemileg is tárgyalhatták az aradi villamosági részvénytársasággal megkötendő közvilágítási szerződés feltételeit. A tárgyalás alapjául az a megállapodás szolgált, melyre a bizottságok által kiküldött albizottság jutott s amelynek szövegét lapunkban ismertettük. Változatlanul hozzájárult a plénum ezekhez a megállapodásokhoz s javaslatba hozza a közgyűlésnek, hogy ezek alapján kösse meg a város tíz évre a szerződést a társulattal. *Fodor* Zsigmond bizottsági tag indítványára azonban javaslatba hozza azt is, hogy a közgyűlés utasítsa a tanácsot arra is, hogy folytasson tárgyalásokat a társulattal a magánfogyasztás olcsóbbá tételére s végül keressen módot arra, hogy a vezeték póznák az alapszerződés-

nek megfelelőleg esztétikai szempontból is kielégítőek legyenek.

— *A lelétt udvarló.* *Fővárosi* tudósítónk jelenti: *Máté* Antal acélöntő szerelmes volt *Biró* *Abrahám* géplakatos sógornőjébe, *Feigle* *Irma*-ba, akinek erősen udvarolt. *Máté* *Antal* ugyanabban a házban lakott a *Karpenstein* utca 31. szám alatt, amelyben *Birók* és *Állandóan* *Feigle* *Izma* közelében volt. *Biró* *Abrahámnak* sehozyssem tetszett ez a viszony, ellenzte, sőt többször megfenyegette *Mátét*, hogy leül. Ma éjjel a ház udvarán találkozott *Biró* *Mátéval*, összevesztek és hamarosan verekedésre került a sor. *Biró* előkapta revolverét, rálőtt *Mátéra*, akit balkarján talált a golyó. *Mátét* a mentők a *dologházi* kórházba vitték, *Birót* pedig behozták a főkapitányságra, ahonnan igazolás után elengedték.

— *Letartóztatott postasikkasztók.* *Szombathelyről* táviratozzák: A pörgölöni és csajatai postahivatalokban a postaigazgatóság bűnös visszaéléseknek jött a nyomára. A szombathelyi királyi ügyészség *Freislinger* *Karolin* pörgölöni postamesternő és férje *Bardics* *Sándor* ellen tizenhatezer korona elsikkasztása miatt, *Freislinger* *Emilia* csajatai postamesternő ellen pedig hatezer korona elsikkasztása miatt indított eljárást. Kiderült, hogy a két postamesternő egymásnak pénzültványokat küldött, amelyekért a leadó hivatal a pénzt kifizette, holott az összegeket a feladóhivatalnál nem fizették be. *Bardicsot* és a két postamesternőt letartóztatták.

— *Névmagyarosítás.* *Rosenowalig* *Dávid* odvosi lakos és családtagjai nevét beügyminiszteri engedéllyel *Rosenyaira* változtatta.

— *Előjáró e az állatorvos.* *Makróról* jelenti tudósítónk: *Csanád* vármegye közigazgatási bizottsága ma ülést tartott, a melyen *Justh* *Gyula* is részt vett. A bizottság *Ihumia* *László* apátfalvi kórállatorvos ügyét tárgyalta kinek fejelemi alá vonását kérte több apátfalvi lakos, mert nevezett a bíró többszöri kiutasítására dacára részt vett az előjárósági üléseken. Az állspán megtagadta a fejelemi elrendelését, mert szerinte a kórállatorvos községi előjárónak tekinthető — s a községi kórállatorvos előjáróról minőségét a belügyminiszter több döntése alapján állapította meg. *Justh* *Gyula* képviselőházi elnök, ki azt indítványozta, hogy az állspánnak a fejelemi elejtésére vonatkozó határozatát fogadják el, míg máik részét, mely szerint a kórállatorvos a községi előjáróság tagja, semmisség meg. A bizottság az indítványt elfogadta.

— *Értesítés.* Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a közeledő *Mindenszentek* ünnepére és halottak napjára elvállaljuk a legszebb, a legizlesebb és legdíszesebb élővirág koszorúk, csokrok, kereszték készítését, sírok díszítését, a lehető legjutányosabb árak mellett. Megrendeléseket akár *Andrássy* uti ületünkben, (*Pick* *Ernö* cég mellett) akár kerérszetünkben (*Orczy* utca 27. sz. alatt) elfogadjunk. Egyben tisztelettel kérjük óvatosságból nb. vevőinket arra, hogyha bárki megkeresi cégünk nevében megrendelésekért, melőttassék azt visszautasítani, mert mi arra senkit meg nem hatalmastunk, sem nem küldtünk. Kérjük a n. é. közönség becses pártfogását, kiváló tisztelettel *Scherhag* *Testvérek* művirág kertészek.

— *Perzsa-szőnyegek.* *Perzsa-szőnyeg* rak-táram *Szabadság* tér 10. szám alatt megnyílt. *Schwarz* *Zsigmond*. 8195.

— *Likör aramák* kitűnő likörök előállítására; — *háslag* — *Vojtek* és *Weissnál*. 101

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatás.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható forrásvízkereskedésben vagy a Szinyo-Lipóci

Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudolfrakpart 8.

1907

TORVÉNYKEZÉS.

§ Nagy Lajos csődügye. Megirtuk, hogy az aradi törvényszék Nagy Lajos volt aradi szállótulajdonos ellen több bitelező kérelmére a csődöt elrendelte. Nagy Sándor dr., Nagy Lajos jogi képviselője most a csődvégzés ellen a törvényszék útján felfolyamodással élt a nagyváradi ítélőtáblához azon az alapon, hogy a törvényszék indokolatlanul mellőzte a Nagy Lajos ingatlanai becsülésére kiküldött szakértő bizottság három tagjának egybehangzó véleményét és a negyedik szakértő álláspontjára helyezkedett, amely szerint az ingatlanok a passzívánál kisebb értéket képviselnek. A törvényszék az ügy iratait ma terjesztette fel a táblához, ahonnan rövid időn belül leérkezik a döntés.

Koraszülött gyermekeket

a SCOTT-féle Emulsió az elsatnyulástól megemléti és rendes erőhöz és vidámsághoz segíti őket.

Aggódó szülők ezrei nézték elragadtatva gyermekük egészségének rohamos javulását. Még akkor is, ha a gyermek a tejet visszautasítja, a

SCOTT-féle Emulsiót

szívesen fogadja és könnyen emészt meg.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

VÁROS ÉS MEGYE

Aradváros közgyűlése.

— A tárgysorozat. —

Folytatólagos sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1908. év október hó 26-án d. n. 4 óráig tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. A tanács elő érjesztése az Urmánczy féle fetelepen lévő gyárnak felállítására megadott engedély tárgyában. A jogi és közlekedési bizottságnak javaslata a légszuszvillágítási szerződés tárgyában. A közlekedési bizottságnak javaslata az autobus üzem 1909 évi költségvetésének megállapítása tárgyában. Tiszti ügyészség elutasító véleménye özv. Vargay Gyuláné nyugdíj iránti kérvénye tárgyában. Deutsch Izsó dr. ügyvéd indítványa a városi tanácsnak a hangversenyek ügyében hozott határozata rosszallása tárgyában. Deutsch Izsó dr. ügyvéd indítványa esti 8 órai kezdetű hangversenyek engedélyezése tárgyában.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

M. P. O. Az elbeszélést megkaptuk. Sorra kerül a közlést eddig a novella hosszúsága akadályozta. Alkalmos napon közreadjuk. Az elismerést köszönjük.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása —

Budapest, október 21.

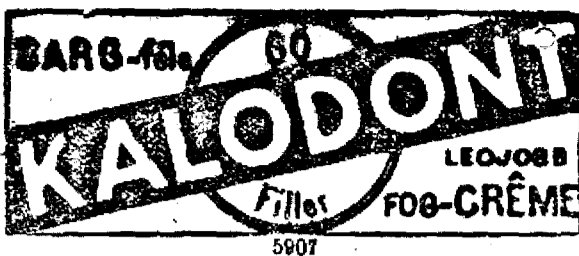
Amerika $\frac{3}{4}$ -al olcsóbb, 10 ezer mm. 5 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra . . .	12.10—12.11	12.10—12.11
Buza októberre . . .	11.98—11.99	11.96—11.97
Zab októberre . . .	8.24—8.25	8.25—8.26
Rozs októberre . . .	9.90—9.91	9.89—9.90
Tengeri májusra . . .	7.55—7.56	7.55—7.56
Rozs áprilisra . . .	10.10—10.11	10.13—10.14
Zab áprilisra . . .	8.50—8.51	8.52—8.53

Zárul 5 óráig:

Tőzsdé üzemtelen.

IDEGENEK ARADON.

— Október 21. —

Fehér Kereszt szálloda. Szabó Lajos jegyző Tótkomlós. — Végh Márton utazó Kecskemét. — Rein Mihály kereskedelmi utazó Nagyvárad. — Kozma Antal dr. ügyvéd Kiszén. — Pick Antal utazó Bécs. — Bajor Emil dr. bankügyész Budapest. — Lantos József utazó Budapest. — Krausz Emil utazó Budapest. — Feigelster Jakab utazó György. — Kende Lajos utazó Budapest. — Kemény Odón utazó Budapest. — Seler István kereskedő Hajdúnás. — Riemer Samu utazó Budapest. — Szarka Mihály dr. ügyvéd neje Csongrád. — Weisz Arnold utazó Budapest. — Faragó Antal földbírtokos neje Csongrád. — Zsigmond Mór kereskedő Bécs. — Szántó Dezső utazó Budapest. — Szabó Lajos neje Tótkomlós. — Barta Jenő utazó Budapest.

Központi szálloda. Frenner Gyula utazó Budapest. — Boskovitz Ernő kereskedő Budapest. — Szucs József mérnök Budapest. — Vámos Jenő kereskedő Nagyvárad. — Landler Aladár gyáros Budapest. — Goldberger Ignác kereskedő Budapest. — Stern Gyula kereskedő Budapest. — Ungár Mór utazó Budapest. — Steiner Samu seprőgyáros Győr. — Brener Dezső utazó Budapest. — Hirsberg Armin utazó Budapest. — Kövér Mladin szolgabíró Tiszaföldvár. — Kuhn Bernát birtokos Kolozsvár. — Foro Róbert cégvezető Budapest. — Burger Frigyes kereskedő Kolozsvár. — Kardos József és neje Szilágysech. — Obláth Sándor utazó Budapest. — Erős Zsigmond utazó Budapest. — Ungár Béla utazó Gyulafehérvár. — Gaál Bertalan utazó Bécs. — Fischer Miksa utazó Bécs.

Vass szálloda. Heinbach Sándor utazó Pozsony. — Melner E. utazó Bécs. — Mehr Ferenc utazó Budapest. — Farkas Kálmán hivatalnok Kétegyháza. — Neumann László utazó Budapest. — Schön Henrik utazó Budapest. — Schneider Zsigmond utazó Budapest. — Engleder Mór utazó Budapest. — Bajza Sándor utazó Budapest. — Blau Mór utazó Budapest. — Spitz Simon utazó Budapest. — Sólalmay János kir. járásbíró Szerdahely. — Klein Abraham utazó Budapest. — Simonyi Simon utazó Budapest. — Blum Gyula utazó Budapest. — Schiller Ernő joghallgató Pleskua. — Bíró Adolf utazó Budapest.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1908. évi október hó 22-én:

C) bérlet.

C) bérlet.

A remény.

Halász tragédia 4 felvonásban. Irta: Herman Heyermans. Fordította Mártty Károly.

SZEMÉLYEK:

Johanna Károly	Föllnuszó. Keszler E.	Léni Simon	Benkőné Hunyady J.
Barend Róza	Mártonfi R. K. Kápolcai J.	Maris leánya Körössy Juci.	Janszen Várnay
Cobus Péter	Leóvey Leo. Polgár S.	Klementina H. Harmath J.	Kaps könyvelő Ditről Mór.

Kezdeti este 7 és fél óráig.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Teljesen új műsor. Szenzációs képek. Műsor 1908. október hó 22-én csütörtök:

1. Halás koldus. Életkép. — 2. Két zsebtolvaj. Kacagtató. — 3. Olasz dráma. Dráma. — 4. gyémántablók. Szenzációs új felvétel. — 5. Ártatlanság hatalma. Életkép. — 6. Középtengeri út. Természet után. — 7. Brazília. Természet után. — 8. A spanyol királyi pár bevonulása Budapesten. Szenzációs látványosság.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrázda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 30 fillér

NYILTTÉR.

Alkalmi vétel!

Az október 30-án kezdődő vásár alkalmából kitűnő minőségű karlsbadi, fayance, majolika és

TARAKOTA

porcellán áruk

gyári áron adatnak el a

Ferencz-téren felállított volt Urbán-félesátorban. Igen ajánlatos, hogy a már ugys közeledő karácsonyi és újévi, menyasszonyi és alkalmi ajándéktárgyakat most szerezzük be, mert ilyen alkalmas vétel csak igen ritkán kínálkozik.

Szíves pártfogást kér

Himler H., Ferencz-tér.

Hair regenerator.

Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem fényű és ugyanolyan színű lesz, a minőség eredetileg volt, korpá képződés meg szűnik, ugyszintén a haj hullása is, nem piszkol.

Ára 2 korona. 571

Földes Kelemen

gyógyszertára Aradon.

Seiler Bertalan

paszományos és gombkötő üzlete

Arad, Weitzer János-u. 13. sz.

Zsinor,

gomb,

bojtok

és rojtok

állandóan raktáron tartatnak.

Gyermek ágyhálók

bármely színben, pontosan, méret szerint készíttetnek. — Minden esetben vágó munkát a leggyorsabban készit.

Telefon 688.

FISCHER ÁRMİN

szobafestő és mázó

Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat ugy helyben, mint vidéken.

Magyar kir. államvasutak.

Téli menetrend.

Érvényes 1908. évi október hó 1-től.

Arad-Budapest.						
Állomások	Szv. I. III.		Gyv. I. II.		Tvsz. I. III.	
	Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Tvsz.	Szv.
Arad ind.	5-09	8-18	11-25	4-16	4-51	9-08
Sofronya	5-27		11-41		5-08	9-26
Kurtica	5-37	8-36	11-55	4-35	5-25	10-34
Lőkősháza	5-53		12-10		5-44	10-50
Bánhidai major	5-58		12-16		5-51	11-07
Országút	6-02				5-56	
Kétegyháza	6-10	9-00	12-26	4-58	6-05	10-46
Kigyós	6-24		12-47		6-14	11-18
Békés-Csaba	6-35	9-19	12-59	5-17	6-24	11-31
Békés-Földvár	6-43	9-22	1-29	5-20	7-02	11-53
Békés-Földvár	6-56		1-42	5-31	8-02	11-58
Mezőberény	7-07	9-41	1-54		8-28	12-11
Gyoma	7-31	10-01	2-18	5-59	8-37	12-33
Gyoma	7-38	10-06	2-25	6-04	8-37	12-33
Mezőtur	8-02	10-29	2-53	6-24	9-25	1-17
Mezőtur	8-03	10-30	3-01	6-25	9-25	1-17
Pusztá-Pó	8-27		3-23		9-53	1-41
Pusztá-Tenyő	8-39	10-52	3-33		10-02	2-02
Szajol	8-52	11-00	3-45	6-55	10-27	2-16
Szajol	9-10	11-12	4-03	7-03	10-43	2-26
Szelecz	9-17	11-19	4-15	7-05	12-02	3-05
Szelecz	9-44	11-35	4-38	7-28	1-08	3-27
Ujzás	9-49	11-37	4-43	7-53	1-11	3-30
Tápió-Györgye	10-08		5-07		1-58	3-53
Tápió-Szele	10-19		5-12	8-12	1-58	3-53
Nagy-Káta	10-47		5-43	8-27	2-42	4-21
Tápió-Szele	11-04		5-59	8-41	3-15	4-38
Süly-Sáp	11-17		6-11	8-45	3-31	4-54
Mende	11-31		6-24		3-51	5-08
Gyömrő	11-39		6-33		4-01	5-18
Maglód	11-46		6-41		4-11	5-28
Rákos	12-11		7-07	9-28	4-28	5-48
Kőbánya fel. p. u.	12-17		7-15		4-38	5-58
Budapest k. p. u.	12-25	1-15	7-25	9-40	5-08	6-08

Budapest-Arad.						
Állomások	Tvsz.	Gyv. I. II.		Szv. I. III.		Szv. I. III.
		Gyv.	Szv.	Gyv.	Szv.	
Budapest k.p.u. ind.		7-20	8-00	2-	12-20	9-08
Kőbánya felső p. u.			8-10		12-30	9-18
Rákos		7-36	8-17	2-12	12-37	9-26
Maglód			8-44		1-11	10-13
Gyömrő			8-52		1-19	10-21
Mende			9-00		1-28	10-37
Süly-Sáp			9-11		1-43	10-58
Tápió-Szele			9-21		1-57	11-08
Nagy-Káta		8-30	9-41	8-03	2-29	11-39
Tápió-Szele					2-43	11-53
Tápió-Györgye					3-59	11-58
Ujzás			8-59	10-24	3-10	12-08
Ujzás			8-59	10-27	3-34	12-11
Szelecz			9-16	10-51	3-51	12-31
Szelecz			9-23	11-09	4-07	12-38
Szajol			9-35	11-25	4-11	1-01
Pusztá-Tenyő			9-37	11-37	4-41	1-01
Pusztá-Pó			9-53	11-48	4-55	1-15
Mezőtur			10-04	12-05	4-41	5-21
Mezőtur			10-05	12-10	4-42	5-24
Gyoma			10-28	12-33	5-01	5-33
Gyoma			10-34	12-40	5-02	5-39
Mezőberény			10-53	1-04	5-23	6-04
Békés-Földvár			6-20	1-13	5-30	6-14
Békés-Földvár			6-23	1-15	5-32	6-17
Békés-Csaba			6-42	11-11	5-43	7-03
Békés-Csaba			7-09	11-13	5-53	7-31
Kigyós			7-24	2-17	7-24	8-04
Kétegyháza			7-43	11-30	6-11	7-53
Országút			7-47	11-30	6-13	7-57
Bánhidai major			7-58		6-24	8-08
Lőkősháza			8-03		6-29	8-13
Bánhidai major			8-13	2-51	6-39	8-23
Kurtica			8-36	11-54	3-05	8-51
Sofronya			8-51	3-15	6-54	9-06
Arad			9-10	12-12	6-54	9-06

Arad-Tövis.						
Állomások	Gyv.	Szv.		Gyv.	Szv.	Tvsz.
		Szv.	Gyv.			
Arad ind.	12-21	2-30	4-04	7-04	6-32	10-00
Glogovác		2-44	4-15		6-43	10-21
Csicsér		2-53			6-52	10-30
Gyomk Ménéz		3-14	4-37		7-05	10-57
O-Paulis		3-21				
Paulis ...		3-35	4-48		7-17	11-18
Baraczká		3-41	4-53		7-22	
M.-Radna (6)	12-55	3-51	5-01	7-46	7-29	11-38
M.-Radna (1)	12-55		5-09	7-46	7-34	11-54
Milova-O.			5-24			
Konop ...			5-40		7-56	12-08
Berzova			6-08	8-09	8-12	1-08
Soborsin			6-55	8-45	8-55	2-18
Zám ...	1-50		7-23	9-01	9-20	2-53
Mar.-Illye	2-09		8-07	9-21	9-52	4-03
Déva ...	2-58		8-43	9-53	10-39	5-16
Piski (6)	3-09		9-02	10-01	10-52	6-00
Piski (1)	3-16		9-17	10-16	11-07	6-08
Szászváros	3-35		9-13	10-31	11-34	6-26
Alvincz (6)	4-06		10-30	11-31	12-17	7-25
Alvincz (1)	4-16		10-35	11-36	12-24	7-35
Gy-Feltrv. (6)	4-27		10-35	11-36	12-37	7-41
Gy-Feltrv. (1)	7-08		10-35	11-36	12-44	7-48
Tövis (6)	7-28		11-25	11-57	1-10	8-21

Tövis-Arad.						
Állomások	Szv.	Gyv.	Szv.	Gyv.	Szv.	Vv.
Gy-Feltrv. (6)	8-35	4-25	9-30	2-25	9-10	
Gy-Feltrv. (1)	8-35	4-25	11-31	2-30	9-15	
Alvincz (6)	8-35	4-42	11-38	2-44	9-23	
Alvincz (1)	8-35	4-42	11-42	2-48	9-31	
Szászváros	8-35	5-33	12-16	3-34	10-55	
Piski (6)	8-35	5-55	12-35	3-57	11-33	
Piski (1)	8-35	6-15	12-55	4-12	12-17	
Déva	8-35	6-29	1-09	4-27	11-34	
M.-Illye (1)	8-35	7-11	1-39	5-10	12-17	
Zám ...	8-35	7-44	2-09	5-45	12-51	
Soborsin	8-35	8-17	2-33	6-18	1-23	
Berzova	8-35	8-58	2-57	6-57	2-16	
Konop ...	8-35	9-15		7-15	2-35	
Milova-O.	8-35	9-25		7-25	2-45	
M.-Radna (6)	8-35	7-38	3-24	7-34	2-55	
M.-Radna (1)	8-35	7-38	3-26	7-41	3-15	
Baraczká	8-35	9-42	7-41	3-28	3-25	
Paulis ...	8-35	9-52	7-53	3-37	3-37	
O-Paulis	8-35			3-41	3-41	
Gyomk Ménéz	8-35	10-14	8-16	3-55	3-55	
Mandorlak	8-35			4-17	4-17	
Glogovác	8-35	10-38	8-39	4-33	4-33	
Arad	8-35	10-50	8-50	4-38	4-38	

Arad-Temesvár-Józsefváros.				
Állomások	Szv.	Szv.	Vv.	Szv.
Uj-Arad	6-25	12-28	5-04	7-16
Németh-Ságh	6-42	12-44	5-27	7-39
Vinga	6-55	12-56	5-52	7-52
Orczyfalva	7-08	1-07	6-08	8-08
Merczifalva	7-16	1-17	6-23	8-16
Szt.-András	7-27	1-28	7-17	8-21
Temesvár-Jv. ... trk.	7-44	1-45	7-51	8-28

Temesvár-Józsefváros-Arad.				
Állomások	Szv.	Vv.	Szv.	Szv.
Szt.-András	6-28	9-09	2-42	9-48
Merczifalva	6-38	9-27	2-56	10-08
Orczyfalva	6-44	9-42	3-06	10-18
Vinga	6-54	10-05	3-17	10-28
Németh-Ságh	7-11	10-23	3-30	10-41
Uj-Arad	7-28	10-47	3-47	10-51
Arad trk.	7-38	11-00	3-56	11-01

(Utánnyomás nem díjazatik.)

APRO HIRDETÉSEK.

AKINEK

Ismerettség híján

<p>háztartásra, szelvényre, Értekezésekre, könyvtárra, szegélyre, ispánra, gazdaságiakra, kulcsárakra, vizcsatlósokra, korlátokra,</p>	<p>kulcsárakra, gondaszerenyre szakácsnőre, szobalányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzbeszedőre házmesterre, stb.-re van szüksége,</p>
--	---

AKI

börbeadni kíván

<p>bírtokot, házi, vadászterületet,</p>	<p>koszt, lovát, halászatot, halakat,</p>
---	---

AKI

eladni kíván

<p>autót, zongorát, kort, gyümölcsöt, gabonát,</p>	<p>születet, műhelyt, lakást stb.; vagy</p>
--	---

AKI

mindenféle vétel vagy bérbevitel esetén
jából keresi;

AKI

vajamely állást betölteni kíván: legbiztosabbban értesít, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetés

rovatait használja.

Jemesvárra

keresek egy kis családhoz egy jó főzőnőt 80 korona bérrel. Cim: Arad, Könyök-u. 6., ajtó 10. 8368

Levelező—Könyvelő

családi körülmények miatt állásmat elhagyni kényszerülve, keresek magam helyett jelenlegi állásomban, egy kereskedelmi végzett keresztény, gyakorlati bírósági levelező-könyvelőt. Leveleket B. O. alatt a kiadóba. 8242

Kilövő

jó ízű, jó fajta alma kapható kisebb-nagyobb mennyiségben Jánosy János urnál, Lahner György-utca 7/a. sz.

Meidinger kályha részek

beszerezhetők Juhász István lakatosmesternél Aradon, Telefon 480. 8191

Üzleti könyvek:

strazzák, másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papírkereskedése. Ugyanott egy jó Meidinger-kályha eladó. 8161

Egy teljesen új pianó

jutányos áron eladó Neuman Antal zongorakészítőnél, József főherceg-ut 6. szám. 2959

Pörkölt szalonca,

legenszáritott, kapható Rauchbauer Nándornál Ujszentannán 180 koronáért métermázsánként. 8111

Dessewffy-utca 13-ik számú

földszintes ház eladó. Bővebbet József főherceg-ut 8. sz., földszint, ajtó 14. 8270

Különbejárata butorozott szoba

azonnal kiadó Batthyány-utca 28. sz., II. em., ajtó 6. 8304

Eladó házak.

Flórián utca 7. számú és Mikes Kelemen-utca 3. sz. Bővebbet ugyanott. 8311

Krausz Paulin, Színházépület

ajánlja 100000 kötetes magyar, német, francia és angol kölcsönkönyvtárát, vidékre legmondosabb kiszolgálással. Tanuló ifjúság havonként 80 fillér. Divatlapok, folyóiratok, Tolnai világlap képviselése. 996

November 1-re

5 szobás lakás kiadó. Thököly Imre utca 52. 8349

Kész cipő mérték szerint.

Nagymennyiségű

plé-pánt és maculatura

jutányos áron

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fiu tanulónak

• korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Szőlős kosarak

elküldéséhez

igen praktikus, lyukasított

• czimke •

100 drb. 1 korona.

Kapható az

Aradi Nyomda Részv. Társaságnál

Arad, József főherceg-ut 22. sz.

Női kalap divat szalon!

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönség b. tudomására hozni, hogy válogatott készlet

modeljeim

az őszi és téli szezonra megérkeztek.

Dusan főszereplő raktáram által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy úgy a legkedvezőbb, mint a legszélesebb igényeket tudom elégtelen. Számos látogatásért esd

Grünblatt Antónia

Arad, Szabadság-tér II., I. em.

(a Glöck huszarnokkal egy hársban.)

Gyászkalapok a legrövidebb idő alatt elkészülnek

6475 - 1908. kh. sz.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatóságának 5694—150—1902. sz. alatt kelt jogerős határozata alapján, tekintettel a lényegesen megkisebbedett vásári területre figyelembevettem a mézes-bábos iparosokat, hogy a Szabadság- és Andrásy-téren, valamint a József főherceg úton az eddigi szokásos nagy terjedelmű ponyva sátraikat többé fel nem állíthatják, hanem ezen sátrak helyett csakis legfeljebb 3 méter szélességű deszka vagy fakécske ponyvasátraikat használhatják.

Arad, 1908. évi szeptember hó 23-án.

Sarlót,
M. Kapitány.

Minden jobb üzletben kapható.

Kérjünk Braun-féle

„Rózsa-crém“ cipőkenőcsöt,

mert az összes forgalomban levő gyártmányok között a

„Rózsa-crém“

conserválja a lábbelit, ellentétben más készítményekkel, melyek a bőrt kiszáritják és törékenynyé teszik. — Eddig is számtalan szakember elismerésével találkozott.

Egyedül készítője

Braun N. A. Arad.

Ismételadók forduljanak bizalommal hozzám.

Van szerencsénk a t. közönséget értesíteni, hogy

cser és bükk hasáb tűzifánkat

száraz minőségben, tömören kirakva, detailban fél öl (2 ürméter) mennyiségtől felfelé árusítjuk, minden fél öl tűzifához egy köteg puhafa alágnyújtót szolgálunk ki díjmentesen.

Laendler Aladár

aradi gőzfűrészes és fakereskedése. 3003